

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita R. P. Iosephi Anchietae Societatis Iesv Sacerdotis In Brasilia defuncti

Berettari, Sebastiano

Coloniae Agrippinae, 1617

Vitæ Iosephi Anchietæ E Societate Iesv. Liber Tertivs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42044

tabatur. Illa collum erigens caput
huc illuc flectebat innoxia. Ita sua
in Deum fiducia comiti præluens,
ad mentem in Deum defigendam, ea-
dem ratione, qua alteram, monito
adiecto, ne cui hominum noceret
abire permisit.

VITÆ
IOSEPHI AN-
CHIE TÆ E SOCIE-
TATE IESV.
LIBER TERTIVS

OC peregrinationum
genere Iosephus An-
chieta Brasilicas oras
peragrando excolebat,
cum ad domum Spirit-
us Sancti litteris Sacerdotis eius,
qui ibi præerat, ex itinere reuoca-
tur. Ibat eadem peregrinatione cum
ipso Sacerdos alter, cui dixit eò se
vocari, ut illi domui præesset; cum
eius

eius rei nihil ne per vmbra[m] qui-
dem ex littere continerent. Eò cum
venisset, literæ Præsidis Prouincia-
lis ei redduntur, quibus iuebatur
ei familia cum adiunctis sedibus
præsiderè. Suscepto familiae regimi-
ne, & certa illi tandem sede con-
stituta maior copia suppetiit om-
nibus illius virtutes obseruandi:
nã, cum antea peregrinationes huc
illuc hominem traherent, vix vnus,
aut alter è Societate, pauci que præ-
terea indigenæ, itinerum comites
assumpti tantarum rerum specta-
tores esse potuerunt. Nunc vero fa-
ctus assiduius, vt ita dicam, inqui-
linus, familiam omnem, multosq[ue]
præterea ciues eorum, quæ in ipsũ
Deus contulerat, bonorum ocula-
tos testes habuit. Ac primum quidẽ
orandi Deum, diuinaque cogitandi
assiduitas, quam semper tenuit in
priuata vita, multò in eo fuit in re-
gendi munere distento intentior.
Nam, præter stata tempora ei exer-
citationi attributa, maximã noctis
partem, quod illi toto vitæ tempore
peren-

*Domuẽ
Spiritus:
sancti
præsici-
tur.*

*Orandi
Deum
assidui-
tas.*

perenne fuit, cum Deo transigebat, nunc in ambulando, semperque detractis calceis, ne strepitu pedum aliorum quietem interturbaret; nunc flexis genibus, aut in templo, aut in aliquo domus recessu. Hæc nocturno interdium, præter quotidianum Misæ sacrificium, quod offerebat ipse, aliis quoque Sacerdotibus sacrificiis, nixus genibus intererat; idque illi, quoadi sedem huic præfuit, & antea in vico alio, ubi tribus cum Sacerdotibus versabatur, quotidianum fuit. Et quidquid ageret, siue magnum, siue paruum, in rebus omnibus, omnibusque temporibus Deum præsentem intuebatur. Ita enim cum hominibus agebat, ut cum illius æquitas, humanitas, cõmitas nullo loco desideraretur, sua tamen dicta omnia, cogitataque è Diuinitatis pectore haurire videretur: qui, cum a rebus gerendis, atque ab hominibus se recipisset, nunquam nisi in diuinarum rerum cogitatione defixum deprehenderes. Nullus erat locus, nul-

*Perpetua
eius de
Deo cogitatio*

11
66

nullum tempus, nulla occupatio,
nullum otium, quod à cogitando de
Deo eius animum auerteret; vt non
Dei præsentia, sensuque perpetuo
vbique frueretur: in mensa sæpenu-
mero cibi oblitus, aut cum Deo lo-
quebatur, aut ex intimo pectore
suspiria in Deum, tanquam hamen-
ta iacula intorquebat. Solitus est id
sæpe dicere; nullam rem nos abdu-
cere à perpetua, continentique de
Deo cogitatione, nisi desidiam no-
stram, quod parum prouidi sumus:
deque se dixit sapius in sermone,
nullas & alienas cogitationes im-
pedimento sibi esse ad perpetuam
earum rerum meditationem, quas
sibi ad mentis spiritalem exercita-
tionem proponeret. Sæpe eum do-
mestici cum prò re nata ipsum adi-
rent, in medio pavimento prorum
in genua viderunt; iunctis mani-
bus, inflammato vultu, oculis clau-
sis, subindeque diductis, atque in al-
tum defixis, ex imo pectore suspiria
edentem; identidemq; nomina cru-
ciatui Christi Domini pronūciatē.

Quia

*Mortifi-
catio il-
lius &
vita a-
speritas.*

Quin etiam per noctem inter quietē, cum præsertim peregrinaretur, auditus est, cum quadam pedū sup-
pensione eadem nomina pronūtiare. Genibus ex assidua orandi consuetudine callos obduxerat, eaque longo pressu exasperata, discissa cuti, rimas egerant. Et quando per occasionem regiminis aliis dedit facultatem ipsius virtutes maiore cura obseruandi, cum de orationis dono dixerimus, & dicenda adhuc alia supersint, quæ reddentur locis suis, antequam ad eius actiones veniamus, nonnulla de vnanimi orationis sorore, & indissociabili comite mortificatione dicamus; tum ea, quæ corporis appetitiones, tum ea, quæ animi elationes, mortuſque prauos refrænât. Asper fuit in se ipsum, sui que corporis seuerus dormitor: ieiunia, & flagra erant ei familiaria, ad cubitum non linteum, nõ stragulum vllum adhibebat; sed cum indumentis somnum capiebat, quo ad orandum Deum euigilaret expeditior. Si quis aliquando è domesticis

mesticis ægrotaret, postquã ad necessaria ei ministeria aduigilãrat, eo quieti tradito, nudo alicui asseri ad cubabat, calceis, vno in alterum inferto, capiti pro ceruicali suppositis, neq; vnquam, nisi morbo coact^o, lecto decubuit. Ferunt eum in Vincentiana sede cū ibi præesset, è Spiritus sancti sede eò translatum, in angulo domus spinosorum virgultorum fascem habuisse, cui caput acclinaret, corpore pauimento porrecto, cū fessus à nocturna precatione somnum repetere cogeretur. Et cum aliorum commodis prouidè, accurateque prospiceret, sui tamen fuit neglector egregius. Nihil omnino, quòd ad cultum attinet, penes se habere voluit, nisi quibus amiciebatur indumentis, iisq; detritis, ac totius domesticę vestis deterrimus. Et quandiu priuatam vitam vixit, non illi scrinium, non arcula, non cista, immò verò ne pugillaria quidem nudo in cubiculo fuerunt. Ac si quando opus essent, accepta quasi ad tempus, quandiu illi essent vsui

II
66
Charitas eius erga ægrotos.

Eius paupertas.

vsui, retinebat, postmodum vnde
 acceperat, referebat. Quæ scribebat,
 facile alijs largiebatur: si quid vero
 maioris momenti aut ad vsum, aut
 ad memoriam seruandum esset, id
 apud Præsides deponere solebat:
 quin etiam pia munuscula, quibus
 Religiosi viri sibi inter se gratificari
 solent, rosaria, sacras imagines, ag-
 nos excera consecratos, & id genus
 alia piacularia ita non habere stu-
 dit; vt, si quando ei ab aliquo ali-
 quid eiusmodi offerretur, gratum
 dantis animum multa humanitate
 collaudans, gratiæ tamen remitte-
 ret; ne earum rerum cura animus
 ipsius teneretur. Omnino non alibi
 facile magis nudam paupertatem
 triumphantem videris: hæc enim v-
 na virtus mortificationis maxime
 comitatum cohonestat. Huic dome-
 sticæ inopiæ consentaneus externus
 illius fuit in faciendis itineribus
 apparatus: nunquã .n. neq; in pere-
 grinationibus, neque in obeundis
 negotijs, aut locorum mutatio-
 nibus,

*Eius iti-
 nera qua
 lia fue-
 rint.*

libus, ne tum quidem, cum ratione
sui muneris prouinciam cognos-
cendi causâ obiret, equo, iumen-
toue alio vectus est, illa causa
obtentâ, seu vera, seu adumbra-
ta, quod ad dorsi luxationem, de
quo morbo dictum est initio, in-
commodum sibi esse affirmaret.
Sed cum calceatus viatorio ni-
xus hastili pedes iter iniret, fre-
quentia loca prætergressus, detra-
ctis calceis, nudis pedibus iter re-
liquum conficiebat; tantaque ce-
leritate festinabat per maris li-
tora, per cautes, viasque asperas,
per montes, per valles, per lo-
ca confragosa, vt Brasili ipsi, du-
ri alioqui homines, & victu as-
peri mirarentur; eumque non fe-
stinare, sed volare dictitarent.
Quo factum est, vt callis, rugif-
que exasperati tali, plantæque illi
obduruerint. Sæpe accidit, vt, co-
mitibus iter continuare iussis, so-
lus in itinere subsisteret, quo
expeditiis cum Deo loquere-
tur: *Comiti-
bus præ-
untibus
sæpe iter
præuertit*

tur: & cum eum ponè respectante
comites oculis perquirerent, longè
iã parte viæ peracta, sibi præcucur-
risse viderent; neque quisquam eo-
rum præcedentem animaduertere
potuisset. Si quando iter mari face-
ret, totas noctes vigilabat, securi ut
alij quiescerent. Hactenus de ea, quã
diximus mortificatione, quæ ad cor-
pus edomandum pertinet; cui adiu-
ximus amicã comitem paupertatẽ.

*Mortifi-
catio
interior
& per-
petua a-
nimi
pax.*

Quanta porrò animi pace secum
ipse frueretur, compressus omnibus
cupiditatibus (ut ad alteram, quæ in
animo est, mortificationis partem
tandem veniamus) ex ipsa eius per-
petua constantia, tranquillitate quæ
potest intelligi. Vbicunq; esset quæ-
cunq; se offerret occasio, quibuscunq;
cũ hominib⁹ ageret, semper ei fuit
idẽ vultus, eadẽ animi cõstantia, &
quitasq; eadẽ lenitas orationis; quæ
signa animi bene constituti, & in se
ipsũ dominatũ tenentis esse solent.
Cognita est multis in rebus ipsi⁹ a-
nimi tranquillitas, & nullo vnquã
ne leuissimo quidem motu agitari
manfue-

mansuetudo. Erga eos, qui ipsum aliquando molestia afficerent, causamque præberent indignationis, comem se præbebat, & humanum, perinde ac si nihil ad ipsum illorum pertinebat importunitas; studio suisque illos Deo commendabat precibus. Et, cum quidam eum de homine alio, qui in re graui ipsum læserat, alloqueretur, fortasse vt cum iniurioso reconciliaret; respondit, grauius illum in Deum peccasse: & quando eum Deus tolerat, multo esse æquius, se illi Dei amore offensionem omnem condonare.

*Quidam
nostra do-
mus lu-
minibus
obstrue-
bat.*

IN oppido Victoria, quod est in Spiritus sancti Præfectura, ita ædificabat oppidanus, vt nostræ domus luminibus obstrueret. Eum cum in-hiberet Iosephus, illeque durius obfisteret, paulo efficacius loquutus est. Post paulo cum summæ lenitatis modum excessisse sibi visus esset, dixit vni e domesticis: ægrè mihi est, tristitia hominè illū affecisse; sed ego illi satisfaciam. satisfactio illa fuit: qui antea nullo cum Societatis ho-
I mine

mine commercium vllum habuisset, aliisque ad confessiones Sacerdotibus vsus esset, post illam alterationem magno cum vtriusque animi fructu Iosepho confessione vniuersa omnem vitæ suæ rationem vltro explicauit.

*Eius in
omnes
officiosa
charitas*

SED nescio an vlla virtus hominem cum Deo intimè coniunctum magis indicet, quàm charitas in omne genus hominum; eaque non in affectu tantùm abdita, sed in externa etiam officia prolata: cum se talem quisque exhibet in alios, quales esse eos erga se optaret. Quam officiosum, quam promptum, ac beneuolum Iosephus se omnibus præstiterit, tum multa eorum, quæ narrata sunt, & plura alia, quæ narranda supersunt, luculenter ostendunt: nihil magis, quam officiosa et in ægrotos assiduitas: quocumque enim in loco esset, siue cum privati vitam ageret, siue alios regendi munus sustineret, vel tum cum prouinciam totam administraret, certum erat ægrotorum leuamentum mirum cum animi alacritate, iucunditateque

*Eius in
ægrotos
charitas.*

Illorum commodis inseruiebat; ut
valetudinarij minister nullum ipso
certiorem, opportunioremque ad
agrotorum ministeria haberet ad-
iutorem. Parandis, ministrandisq;
cibus mensa apponenda, sternen-
dis lectis, decumbentes alleuando,
eosque strato componendo non vl-
lus ipso accuratior. Tum si quis vi-
gili custode per noctem indigeret,
valetudinarij ministro iussu quie-
scere, agroto studiosè ipse aduigi-
labat: tamque assiduus erat valetu-
dinarij administer, ut qui illum sua-
rū rerū causā cōquirerent, hominē
nō ad ipsius cubiculū, sed certo fer-
mē euētū ad valetudinariū adirent.

E A D E M officia eadem seduli-
tate, ac studio erga externos indi-
genas exercebat: illos in suis mor-
bis inuisebat, curationes, quarum
solerti vir ingenio magnum usum
acquisierat, adhibebat; victus ratio-
nem præscribebat, missionem san-
guinis, aliāq; procurabat, quæ tēp^o,
& morbi grauitas postularent. Nā in
magna medētū paucitate tū rei ne-
cessi-

cessitas, tum pontificia indulta earum nationū priuilegio hæc charitatis in tenues præsertim homines, & inopes etiam prudentibus, peritissq; Sacerdotibus, amota Ecclesiastica censura nota, officia permittunt. Quo fit, vt egentes multi, & ope destituti hoc leuamento recreentur, & conualescant, qui alioquin interirent. Neque opera tantum, & medendi arte, sed precibus etiam erat de illorum commo- dis sollicitus. In vico quodam Præfecturæ Spiritus sancti egrotabat indigena Christianus, nomine Iosephus: eoq; vsq; morbi vis proce- serat, vt anima eum deficiente, om- ni sensu destitutus, pro mortuo ha- beretur, & iam funebri vlulatu eū foeminæ lugerent. Accurrit eo Sa- cerdos è Societate, qui curionis mu- nus ibi exercebat, cum venas pertē- tasset, consopitaq; reperisset om- nia, reliquias ad extremum adhuc spirantis vitæ ex cordis palpitatio- ne persensit. Adhibet illi extre- mam vnctionem; misitq; statim

ad oppidum spiritum sanctum, qui hæc Iosepho nunciaret; rogarétque hominem sibi cognominem, animam agentem Deo commendaret. Id se fecisse Iosephus respondit: neque eum eo morbo moriturum. Aegrotus postmodum recepta valetudine in multos annos vixit; & vivebat adhuc, cum hæc in Brasilia anno 1605. notarentur; & viuat optamus ad maiorem indies Dei gloriam, & spiritualium fructuum accessionem. Multo etiam maiore alacritate ad eorum iuandas animas præstó erat, vt ex eius laboriosis peregrinationibus cognouimus, cognoscemusque adhuc sapius. Sacras vestes in S. Vincentij Ecclesia ad missæ sacrificium induebat, cum admonitus Brasiliam hominem in extremo vitæ positum postulare, vt sibi aures daret postremæ suæ confessioni excipiendæ; positis vestibus accurrit illuc: cumque ea, quæ tempus postularet, ea qua par fuit charitate homini præstitisset, ne definitum tempus sacro faciendo labere-

I 3 tur,

*Moribus
hominem
adiuuat.
Missæ sa-
crificium
pro illo of-
fert: sentis
ipsum
obiisse.*

tur, redit, sacrumque sacrificium il-
 lius offert causâ. Nondum median-
 exegerat sacrâ exquitionē, cū sensu
 in spiritu agroti animâ è corpore ex-
 isse: q̄ pio hominī rei totius cōscio,
 sibi ad sacrū altare ministranti inter
 sacras actiones statim indicauit.

Tanta erat in eo tum humanitas,
 & commiseratio, tum ardor animi
 & studiosa, promptaque ad omne
 officium celeritas; vt vel non
 rogatus ad ea se porrigeret, ad que
 opera sua prodesse se posse sētiret, vt
 nō spirituales modò, sed humanas
 alias indigētias misericorditer sub-
 leuaret, fames quamuis frigora, &
 itinerum asperitas, & omniū arum-
 narum genera essent superanda: ni-
 hil enim tam arduum, tam asperū,
 tamque inseparabile fuit, quod non
 excelso illius animo esset inferius.
 Quod infrequētibus suis ad Barba-
 ros, Neophytosque erudiendos
 excursionibus declarauit. Profi-
 ciscebatur, cum adhuc priuatus
 geret, vno cum comite nudis ve-
 terq; pedibus aspero itinere, & sta-
 gnant-

gnantibus aquis; lutoque corrupto, cum comitem his verbis interpellat. Hieronyme Soari frater, alij è nostris mortem sibi optant in hac, vel illa domo; in alio, atque alio Collegio alij, vt cuique propria est animi propensio, vt officosa fratrum charitate circumsepti maiore animo extremum illum agonem obeant: ego verò id assero, nullum mortis genus esse melius, quàm per obedientiam iuuandarum animarum causâ in aliqua harum lacunarum cœno, lutoque obrutum vitâ relinquere. Sētentia veri æmulatoris atque imitatoris studiorum, perfectarumq; Xauerij virtutum. Atque hæc non in suo recessu, in ipso cōtemplationis ardore, quod multis difficile non est, vota concipiebat; aut speciosa oratione ad alios potius disputabat; sed in medio malorum certamine, conflictationeque quod pauci non horrēt; fatigatione fractus hoc laborum leuamētum exoptabat: vt non minore animo existimem, ipsum, si occasio tulisset,

*Quale
mortis
genus
illi esset
optatissimum.*

coenium, & lacunas illas subiturum
 quàm Xauerius mortem in aspera
 Sinarum rupe, æstu morbi vexatus,
 solus, ab omnibus desertus in sum-
 ma omnium rerum inopia excepit.
 Argumento sit placida eius tràquil-
 litas eùm flumine merfus imminen-
 tem mortem non expauit. Tã bene-
 uolo animo, tamque molli erat, de-
 licatoque sensu in alios, vt nihil ei
 esset grauius, quàm in re vel mi-
 nima minus commodum se aliis ex-
 hibere, vel iis ipsis, qui ad ministe-
 ria illi præstanda adlecti essent:
 quin eorum ipse inseruire commo-
 dis quàm maxime studebat; ita vt
 etiam in morbis, quibus assidue cõ-
 flictabatur, si quando fomento ali-
 quo, aliove ministerio ad vrgentes
 dolores leniendos noctu indigeret,
 quamuis sciret omnes libentissi-
 mis animis sibi aduigilaturos,
 mallet tamen morbi gravita-
 tem, doloresque languendo su-
 stinere, quàm cuiusquam quietem
 interturbare. Neque in fratres
 solùm, domesticosque hac fuit
 in-

*Studiosè
 auit, ne
 euire vl-
 la mole-
 stus esset.*

indulgentia, sed in ipsos etiam
Brasilos, præsertim quos in pere-
grinationibus ad itinerum oppor-
tunitates comites adducebat; nam
cum illi sub diò suis porrecti re-
tibus soliti sint pernoctare; exci-
tatis tugiis, eos communi contu-
berniò excipiebat, cubantibusque
ad somnum more suo in retibus,
ipse subtus ignem excitabat, ale-
batque (hoc enim aduersus frigus
remedio ea gens utitur) noctis
fermè reliquum, vt alias docui-
mus, in preces infumebat. Egen-
tes, viduas, atque alios ope desti-
tutos modis omnibus subleuare
nitebatur, eleemosynis præsertim,
quas eius rei causa homines opu-
lenti, & eius pietatis studiosi è
diuersis locis ad eum transmitte-
bant. In iis præcipuus fuit Chri-
stophorus Pætius, qui Pernambu-
ci negotiatur, vir amplissimarum o-
pium, & qui in suo fundo tres habet of-
ficinas sacchararias: huic cum gratias
pro literas Iosephus egisset de eleemo-
synis, quas in egentes distribuendas

*Egentes
cõquisi-
tis elee-
mosynis
inueniatur.*

*Christo-
phorus
Pætius
benignus
in paup-
res.*

ad se misisset, adiecit; ipsum in eo negotiationis genere accepti sibi plus, quam expensi ferre oportere: siquidem ea versura inopes Deum ipsi coelestium diuitiarum praedem darent. Quod ille cum legeret, ita permotus est, ut in genua procumbens ipsas literas oscularetur, amplecteretur, pectori etiam adprimeret; seque in ipso vestigio Deo voto obligarit, se non modo nunquam pauperibus eleemosynas negaturum, sed duplo etiam maiores, quam ad eam diem fecisset, largituum. Id multo etiam praestitit, quam promisit copiosius: cum ante semel quaque hebdomada petentibus singulis semidenarium dare consuesset, ex eo tempore sesquidenarium dedit: quadragesima etiam binos denarios. Cuius beneficentiae meritum etsi totum ipsi datus est, aliqua tamen ex parte pertinet etiam ad Iosephum.

Haec de officiosa ipsius in alios sedulitate summatim hoc loco dicta sint. Aliorum vitia se praesente, aut sermone pertractari, aut

attingi non patiebatur: sed aut ser-
monē auertebat aliò; aut ita inter-
erat, vt eius aures peregrinari om-
nes intelligerent. Ita per tristitiam
vultus error corrigebatur delin-
quentis. Studebat omnes sua leni-
tate impertire, omnes ad concordia
adducere, omnibus esse seuamento.
Ipsos Brasilos, si quando mœsti,
grauatique ipsum adirent, ita sola-
batur, vt lætitiæ plenos se ab ipso
recedere faterentur. Harum virtu-
tum omniū radix, & nutrimentū erat
illa, quam sæpius in ipso laudauim⁹,
perpetua cum Deo coniūctio & fa-
miliaris assiduitas. Inde etiā ardens
in diuina causā laborādi, infidelesq;
ad diuinum cultū adducēdi studiū.

Et ne videamur hominem celo
tantū, & diuinis rebus factum de-
scribere, deuotemuseum de celo,
coelestiūq; rerū cogitatione, atq; ad
homines, humanaq; traducamus. Fu-
it in rebus agēdis vigilās, & intēt⁹;
vt quāuis perpetuo cū Deo versare-
tur, nulli tamē rei quę ipsi⁹ esset mu-
neris, non præsto esset, omnibusq;

*Altorum
vicia cō-
memora-
ri nō pa-
tiebatur.*

*Qualis
in rebus
gerendis
fuerit.*

ea dexteritate, ac comitate, quicquid ille ageret, ita satisfaceret, ut neque ad coelestia, neque ad humana vlllo vnquam tēpore illius praesentia, diligentiaque desideraretur. Ita amicabiliter Martham cum Maria coniungebat, ut neque diuinarum rerum cura ipsum redderet in humanis otiosum, neque rerum administratio humanarum perpetuum eum Deo familiaritatis cursum impediret. Neque enim ad eius laudem pertinere existimem, si qua solertia, diligentiaque fuerit in paranda pecunia, in putandis rationibus accepti, & expensi, in refarcienda domo, in emendis, distrahendisque rebus, aliisque id genus curis, quibus occupari necesse est animos eorum, qui familias regunt, minutatim prosequar. Qua enim solertia, vigilantiaque in rebus gerendis vteretur, ex his, quae non modo ad spiritalem fructum; sed etiam ad commoda cuiusque pertinerent, quanta cura vigilauerit supra gregem suum licet intelligere: ut non modo ad domesticos

fficios ac familiares, sed etiã ad externa, & publica illius curæ, cogitationesq; se porrigeret; cœlestiaq; dona ad omnium opportunitates traduceret. Tam quantopere aliorũ commodorum, sui negligens, studiosus fuerit, quantaque æquitate, & comitate iis satisfaceret, quibuscum aliquid transigeret, supra demonstrauimus. Accedit, quod ita humanam in eo prouidentiam multis in rebus cum diuina videas coniunctam, ut non modo præsens occasionibus, sed multis etiam periculis absens occurrerit in tempore.

SACERDOTE M miserat ad ægroti hominis confessionem audiendam, quod ille munus dũ obit, graue periculum incurrit: sub ipsum tempus sacris Iosephus operabatur; & ut erat de suis ouibus sollicitus, vnumquemque Deo, & sapius, & intento affectu precibus commendans, diuino lumine Sacerdotis periculum cognouit, precibusque diuina ope impetrata, discussit: redeuntemq; ad se Sacerdotem è tanto discrimine

seruatum præuertens illis Christi
 verbis exceptit: *Ego rogavi pro te Pe-
 tre, vt non deficiat fides tua.*

*Homi-
 nem à
 commif-
 sa cæde
 profu-
 gum ser-
 uat.*

*Aduen-
 tum ho-
 stium
 prædicat.*

Erat ipse in suo cubiculo rebus
 intentus, cum derepentè profiliens
 ianitorem in clamat iubet illū con-
 festim, patefacta ianua, hominem à
 commissa cæde profugū intromit-
 tere, exclusis sequutoribus, iustiti-
 æ ministris. Paret ille; & vix ap-
 perta ianua miser ille pœnas fugiēs
 intrò irrupit. Neque in priuata fo-
 lūre, & vnius hominis, sed in pub-
 lica etiam ciuitatis salute diuina il-
 la, qua ex consortio cum Deo per-
 fundebatur, lux frugifera fuit. Eo-
 dem modo alio tempore ianitorem
 ad se accitum iubet conscensa turri
 æris Campani pulsu populū ad ar-
 ma excitare: mirantibus cunctis, &
 quid id esset sciscitantibus, in armis
 sint, atq; urbem custodiant denun-
 ciat, postero die piratas fauces sinus
 occupaturos; fides habita est
 prædictioni: postridie adsunt ho-
 stes magno numero, exscensio-
 neque facta, cum viderent ciues
 ad

ad propugnationem paratos, urbem tentare ausi non sunt; seque infecta re ad naues receperunt. Ita divina prouidentia, Iosephi precibus ciuitas eo die magno periculo perfuncta est.

PEREGRINABATUR ille de more, suæ curæ vicis obiens, & vna cum ipso Sacerdos alter è Societate Ioannes Fernandus; cum interim vnus è domesticis frater grauibus cœpit animi motibus agitari. Sensit id Iosephus absens, diuino spiritu edoctus, Sacerdotemque comitem alloquitus vertamus, inquit, iter, omis- saq; peregrinatione, domum repeta- mus: est enim qui nostra præsentia magnopere indigeat; & fratrem cer- tum nominauit. Cum ad oppidū ve- nissent, ingressi domum magna om- nium lætitia: magnoq; ægri illius le- uamento excipiuntur. Deus, inquit ille, huc te traxit hodie: nisi aduene- ras, quid me fieret, valde incertus e- ram. Pater, cognita causa ægritudi- nis, saluberrimis monitis, & plena pietatis oratione illiº animū sedauit.

Animi æ-
gritudi-
nem vnus
us è fra-
tribus ab-
sens cog-
noscit.

ET

*Occurrit
eniurijs
quorum-
dam au-
dacijsm.*

Et cum alio tempore, eodem Sa-
cerdote comite eadem in peregrina-
tione versaretur, ex vno ad vi-
cum alterum proficiscebatur, cum
comitem alloquens: properemus;
inquit, vicanis enim, & ei, qui ibi re-
sident Sacerdoti non leue imminet
periculum. Haud ita multo ante ad
vicum peruenerant, cum turbulenti
homines superuenere eo consilio,
vt vicanorum pacem infestarent, &
vico toti magnum inferrent detri-
mentum: sed Iosephi presentiam
reueriti, maleficio abstinuerunt. Sic
perpetua cum Deo coniunctio ho-
minem nunquam a suæ stationis cu-
stodia abducebat.

*Reum
parrici-
dijs peri-
culo sub-
iicit.*

ERAT in vico alio eiusdem Pre-
fecturæ homo patrata cædis reus:
sed, seu, quod crimen latere posse
existimaret, seu quo alio errore du-
ctus, plus nimio fortasse sibi confi-
dens, securus in eo vico, suis inten-
tus rebus cum sua familia versaba-
tur. Erat in vico alio non longè inde
Iosephus: is, cognito diuinitus mi-
seri hominis periculo, de media no-
cte

temisit, qui eius vxori nuntiaret, conjugem vt moneret, in tutum se reciperet; ipsa se ad oppidum Spiritum sanctum transferret; futurum enim, vt apparitor cum licitoribus ad maritum vincendum eo veniat. Paruere monito: vir se periculo subduxit; ac, ne frustra monitos se esse intelligeret, mulier, dum ad oppidum se refert, obuiam habuit manum licitorum, qui ad rem perficiendam incassum properabant. Multa alia consultus ad aliorum utilitatem longe positus vera prædixit.

*Prædicti-
ones van-
ias re-
rum ab-
sentium.*

EIVSDEM Præfecturæ colonus Emmanuel Guayanns iter in Lusitaniam suscepit, annisque aliquot varia fortuna iactatus, longe à domo peregrinabatur, vt de eo certus nuncius, nullus perferretur. Mœstæ ea de re vxori sua mater suavit, vt P. Iosephum adiret; eique peccata sua confiteretur, diligenterq; illius verba obseruaret. Adit, confessionem obit; secundum confessionem quaerit ex ipsa Iosephus, ecquid de viro suo cognouisset. Tristis illa certi se habe-

habere nihil respondit: rumorem
tamen esse, captum à piratis Gallis
interiisse. Tum Iosephus mecum
ponere iussit: ipsum enim viuere
sed aduersa multa pertulisse, addu-
ctum à Gallis ad Rubellam, inde
elapsum grauiter apud fratrem re-
grotasse; & iam reditum parare
non tamen rectà domum suam ve-
turum; sed oras ad alias prius in-
statu iri, qui quam aduerso casu
spoliabitur, non tamen, inanis
dimittetur, vt non aliquid reliquum
ipfi fiat ad reditum. Hæc omnia, vt
Iosephus prædixerat, euenisse ipsa
mulier suo testimonio iurata con-
firmavit. Adiecit præterea, alio tẽ-
pore eundem virum suum iter in
Angolam fecisse, atque in reditu,
cùm Illæorum portum peteret, vi-
tempestatis abreptum, vagumque
diu desideratum esse; rumoremque
manasse à Barbaris in escam inter-
fectum; Iosephum tamen sua ora-
tione sollicitam, moerentemque al-
leuasse, asseruisseque ipsum ad-
huc viuere; dieque Kalendarum
Ianua-

Ianuariarū post meridiem domum suam reducem intraturum; neque ab ipso die, neq; ab ipsa hora prædictionem aberrasse.

Eiusdē Præfecturę Antoni^o Georgi^o in expeditionē aduersus Guaitacasies, duce Michaelē Azebedio præfectus erat, nec multis diebus de tota profectioe perferebatur quidquam: & ut quā incertę alex bellum cum e agente, quantæque sollicitudinis, aut timoris causa fuerit, intelligatur, exponam breui, quod genus hominum, quæ regionis bellicę natura sit. Sunt Guaitacasies inter Caput frigidum, & coloniam Spiritus sancti homines non syluestres, sed palustres, omni tamen belluarum syluestrium genere propè dicam asperiores; crocodilis, aut lutris, quam hominibus similiores esse dixeris, in queis, præter corporis truncum, linguæ qualem qualem usum, & barbaram feritatem humani nihil agnoscas: non enim, ut Tapuyæ reliqui syluas mōtesq; inco-

*Guaitacasies
quæ genus
sit*

incolunt, sed vliginosis in locis sua
 tuguria ex paleis malè componunt.
 Regio palustris non plus quam in
 viginti leucas sese aperit : duobus
 fluminibus clauduntur, pertinentq;
 ad maris sinum, quem accolunt, va-
 rio aquarum concursu nauiganti-
 bus infestum; vt multa in eo nauigia
 perierint. In hoc tantulo terræ spa-
 tio duæ inter se infensissimæ gentes
 habitant, seseque inuicem vorant,
 prout alterutri plus viribus possunt.
 Hi cum nullo mortalium, ne è Bra-
 filiorum quidem genere societatem
 habent, nullius commercio, con-
 sortiove vtuntur; non aliarum gen-
 tium pari quenquam ad se penetra-
 re; non ipsis suis finibus, quamuis an-
 gustissimis excedere; non mediter-
 ranea pertentare: quidquid viuens
 aduersa nauigatione, aut alio fini-
 stro casu ad eos appellit, aut errore
 viæ intra illorum fines incurrit, si-
 ue humana, siue belluina sint cor-
 pora, tanquam altilia vorant om-
 nia, serunt tamen circa litora legu-
 mina, & mandiocæ nonnihil. Ac si
 quau-

quando à Lusitanis bello petuntur, duæ inimicissimæ gentes ita iunctis viribus conspirant, vt ex infestis inimicis parum firma repente iungatur amicitia. Et cum ad arma veniendum est, tum vero paludibus, palustribusque locis, tanquam amphibia animalia se continent, vt neque pedestribus copiis, neque equestribus ad eos sit accessus. Nauigationem prorsus ignorant; mari non nisi nantes vtuntur, qua in exercitatione tantum valent, vt tuberones (*ingentium piscium nomen id est*) nando assequantur, & capiant, infixisque in eorum oculos acuminatis rudiculis, eorum dorso insiliant; & iumentorum instar circumagendoper vndas, minores pisces in escam venentur. Erat principum provincie his proximis annis consiliû omni conatu adhibito hanc struam imperij, & insanabilem humane speciei noxam prorsus excindere, hoc enim carcinomate exsecto, expeditum terrestre iter à Ianuariensi ora ad Bahyam vsque; & nauigatio-

gationes legētes litora oportuiores, tutioresque reddentur. Et quāuis sapius res tentata sit, nunquā tamen serio, nec iusto bello susceptā haud mirū est confici non potuisse.

In vnam ex iis expeditionibus, cū superioribus annis bello id genus hominum tentaretur, profectū, vti dicere institueram, Antonio Georgio, eius vxor euentorum pauida suspenso angebatur animo; eam Iosephus inuisit, iussitque sollicitudinem ponere: breui enim inde nuncios venturos; & Antonium quidē ipsius coniugem leui, nec periculo sagittæ vulnere in sinistro latere percussū, quod tamen extimātantum affecerit, intus non penetrarit, iam à castris curationis causā recessisse, octiduoque ad Villam veterem peruenturū; illōq; ipso die coniux eo profecta virū suū recepit.

Pari consolatione Vincentianæ foemine moerorem leuare minimè potuit: quærebatur hæc cū Iosepho, quo tēpore S. Vincentij morabatur, virū suū in fines hostiū plus centum

leucas

leucas profectū, neq; ex eo tēpore, cū
iā diudū abiisset, de ipso quidquā in-
audisse; magno cū suo, feminaq; me-
rore Iosephus respondit, an nondū
ipsum obiisse cognouisti? Id postmo-
dum ita esse cognitum est.

NON omittam quod eodem con-
tigit in oppido Spiritu sancto, Iose-
pho ibi commorante. AEstatē tota *Pluuiam*
ab ineunte Quadragesima ad vsqne *in longa*
finem mensis Augusti in ea Prefectu- *siccitate*
ra nunquam pluerat. Suasit Iosephus *pradicit,*
vt eius rei causa per oppidum sup-
plicatio institueretur: & ad rem or-
nandā nouū vexillum, quod colonus
Vincentianus ad oppidum S. Vincē-
tium deferebat in vsum Sodalitatis
Misericordiae, quæ est in illo oppido,
commodatō acceperant. Quod ille
ipse, penes quē eius cura erat, in tam
diuturna siccitate, tamque firma, vt
rebatur, serenitate, nihil suspicās ad-
huc incōmodi, libens cōmodauit. Id
cū vidisset expansum Iosephus,
quasi subridens prēdixit: væ quam
bellè habitum referetur? Erat dies
ante 5. Kal. Septembres, S Augustino
dicatus,

dicatus, serenitas tanta, quātam sex
 mensium spatium à pluuia inanium
 facere potuerat, nulla nubium su-
 spicione. Traducebatur supplicatio
 à templo nostræ domus per oppidi
 plateas ad Ecclesiam matricem, in-
 deq; eodem reditura erat. Quo cum
 venissent, contractæ subito nubes
 imbrem leniter primo, mox tāta ce-
 pia effudere, vt viæ aquarum torren-
 tibus exundantes reditum ad nostrā
 eadem impedierint. Ita & diu arens
 tempestas emollita, & terræ optato
 imbri late, hominibus ad diuinam
 laudandam Bonitatem hortamento
 fuere. Tū, quod in præsens populus
 adnotauit, ex Iosephi prædictione
 vexillū imbri madefactū relatu est.

*Alia præ-
 noscit
 absens.*

ITER pedibus faciebat aliquādo
 cum Iosepho, aliisq; comitibus An-
 tonius Loufada colonus Ianuarien-
 sis, cum confecto diei vnus itinere
 sensit sibi culte Hum excidisse, quem
 ipse ob pretiū magni faciebat. Dāni
 iactura permotus statuit illius per-
 quirendi causa totum iter denuo re-
 metiri. Id cum sensisset Iosephus, ne

lecura

locū ipsū vt fieri poterat, imprudens
præteriret, & repetiti itineris spe
frustraretur, quā lōgè, & qua parte
itineris eū inueniret, illi indicauit.
Rediit, locoque à Iosepho descri-
pto inuenit. Id ipse Loufada, cum S.
Sebastianum rediisset, cum admira-
tione narrauit: virum esse sanctum
hæcque illi à Deo indicari: non e-
nim qui toto itinere agmini longè
antecessisset, humana vi, quid homi-
ni extremi agminis contigisset, sci-
re potuisse.

Hoc, aliòue tempore matrona
grauis, & honesta in oppido Sanctis
nauiganti Iosepho S. Sebastianum
quatuor cotonitis pyxides, quas ad
filiū deferret, in eius ciuitatis Col-
legio degenti dabat. Est cotonitis,
seu cydonitis ex malis cotoneis,
saccaro decoctis bellariorum ge-
nus secundis mensis grati admodū
vsius. Excusabat Iosephus posse il-
lam superuacuò officio super sedere
postero enim die filium ipsam apud
se habituram. Rata illa sibi verba
dari, contendit eo magis à Iosepho
illo

illa vt deferret; acquieuit Iosephus. Emmanuel, inquit, Oliueria (is erat eius filius) nostrum viaticum auget. Filius postridie ad matris congressum venit, matris munusculum in Iosephi, comitumque vsum concessit, neque hic legi repetundarum locus fuit. Hæc etsi antequam domui S. Spiritus Iosephus præset, videntur cõtigisse, ob similitudinẽ visum est cum rebus huius temporis coniungere.

Prædictiones alia.

Addam & alias quasi syntagmate quodam eius prædictiones, quas ad sua tempora reuocandi cura supersedendum esse duxi. Eodem in oppido Sanctis Emmanuel Oliueria Gagius filiam graui morbo oppressam vna cū vxore deplorabant: eam Iosephus inuisit, atque vtrumque parentẽ lugere prohibuit; quod illa ægritudine puella moritura nõ esset; sed ad nuptias suo tempore peruentura: ipsi tamẽ se parentes parent; vtrumque enim eorum filie funus præuenturum; & patrẽ quidem non diutius anno victurum; *ægro.*

agrotæ vero puellæ vini haustum
dari, & venam ad sanguinis emis-
sionem aperiri præcepit; seu quod
ita expediret, seu quod iis reme-
diis dicis causâ adhibitis valetu-
dinis beneficio, quod ipse for-
tasse suis precibus impetrarat, ve-
lamentum quærebat; vt existima-
retur puellâ iis artis adiumentis,
non precibus melius habere cœ-
pisse. Quod ipsum alias fecisse in
agrotis aliis iam depositis cogno-
scemus. Iis tamen remediis pu-
ella ita respirauit, vt tandem
Dei beneficio penitus conualue-
rit; illaq; omnia, quæ Iosephus
prædixerat, postea euenere. Porro
puellæ ægrotantis mater Philip-
pa de Mota multis annis ante alte-
ram. Iosephi prædictionem veram
fuisse experta erat. Degebat ipsa in
parentum domo adhuc virgo, & iâ
de ipsa in matrimonium cum viro
honorato iungenda parentes ege-
rant, erâtq; transacta omnia, cum
anteq; spōsalia fierêt, quo casu igno-
ratur, conuēta omnia magno vtrius-

✱ 2 que

que parentis moerore rescissa sunt,
 Accessit ad eos solandos Iosephus
 nil esse cur id ægrè ferrent; non e-
 nim ipsorum filiam eius futurã fu-
 isse, cui illam tradere cogitarãt: sed
 illius virum Olysippone venturũ
 qui indumenti quod circa se habe-
 bit, liber dominus sit, illo ænigma-
 te non obscurè innuens, Olysiippo-
 nensem, quem ille promitteret, in
 suis numis esse; alterum verò in æ-
 re alieno. Atque ea fortasse eius dif-
 fidij causa fuit, quòd cum credito-
 ribus ille soluendo non esset, bonis
 suis exturbatus sit. Prolem verò tã-
 tam, tamque copiosam ex Olysi-
 ponensi suscepturam, vt lintea in-
 dusia quod cuiusque filiorum esset
 ab ipsa parente non dignoscere-
 tur.

MAGDALENAM Aluaram
 in Spiritus sancti colonia graui
 morbo afflictam, à parentibus apud
 quos degebat adhuc propè deplora-
 tam, prædixit ex eo morbo reuali-
 turam. Reualuit, & cum hæc in Bra-
 filia scribebantur, viuebat adhuc
 & post

& post Iosephi mortem per id tempus vidua hæc Societatis Patribus narrauit.

ARTAE Fernando colono Ianuariensi, Iosepho familiari, cuius supramentio facta est, superioribus bellis sclopeti globus in tibia inheferat; ei Iosephus prædixit, in æstuariis circa fauces Ianuariensis sinus globum elapsurum. Cùm aliquot post annis canòda circa eum locum nihil minus cogitans animi causã vagaretur, decumanus à mari impetu coortus canòdam magna vi in æstuarium impedit, eaque concussione commoto crure globum, aperta sibi via sensit excussum. Quo euentu non magis suo commodo, quam quod amici sui prædictio vera fuerit, lætatus est.

CIRCA oppidum Spiritũ sanctum propugnaculum extruebatur: forte illac transiit Iosephus, colonos, qui in opere versabantur, hortatus est, vt operis laborem forti animo ferrent; breui enim Anglos illuc appulsuros. Supernuenere non

*Angli
Pirata.*

Kuz 3, 1015 mul-

multo interiecto tempore Angli, cū
minimè expectarentur; egressique
in terrā damni nō nihil agris intule-
rūt; cōcursu tamē colonorū, indige-
narūq; ex vicinis illis, & oppidano-
rū eruptione inanes ad sua nauigia
reiecti sūt, cū in fuga eorū multi ar-
ma reliquissēt, nōnullis etiā occisis.

IOANNES Fernandus Societa-
tis Sacerdos in vico degebat colo-
niæ Spiritus sancti; eum totius fa-
miliæ Præses ad oppidum accerser-
rat, tantum vt ei mandata daret,
& rediret; quod eodem, aut summū
die postero commodè fieri poterat.
Prædixit ei Iosephus non nisi post
quatuor menses rediturum: quod
ita contigit, cum eius moræ cau-
sam, quæ subitò internenit, neque
ipsi Præfidi, neq; eorum alterutri in-
mētē venire potuerit. Videtur id ex-
tremis vitæ annis, quibus posito re-
gendi munere, fractus ætate, & la-
boribus exercitā tamē senectutē in
ea colonia traduxit, contigisse.

*agroti sa-
natiur.*

Persequamur reliqua, quæ ad eā-
dē pertinet administrationē, diuinā
in Iosepho virtutē declarantia, In

vico, cui à Victoria est nomen, & est in Spiritus sancti colonia, Lusitana foemina vidua Camilla Pereria tam graui dolore capitis torquebatur, vt prope de potestate mētis eiec- ceretur: & ei iam tanquā depositæ extrema parabantur. Iosephū in eo discrimine Spiritu sancto curāt ac- cersendum, qui cū venisset, ægro- tæ capiti, manu imposita, prædicat eo morbo nequaquam morituram; promittitque se in diē posterū, diui- nam hostiā de illius incolumitate oblaturum. Postero die, peracto sacrificio, redit ad ægrotā, iubet securo esse animo. morbum quidem comitialē esse, cui malo coelū illud fit salubre, sed tamen ita eo libe- randam, vt non in posterum tente- tur amplius. Vt prædixit, Dei bene- ficio prorsus euenit. Sed ego nul- lamputo coeli salubritatem cęlesti gratia veriorē Iosephi precibus im- petrata. Sed ille huiusmodi tegumē- ta curationibus ægrotorū quarere solitus erat.

*Morbus
comitialis*

FRANCISCVS Dominicus

K 4

Ianua-

Ianuariensis colonus morbo occupatus ita pedum officio impediabatur, ut ne vno quidem gradu sine furculis, alis sustinendo corpori subiectis promouere se posset. Inuisit aliquando Iosephum iisdem fulcris sustentatus; iubet illum Iosephus illa serperastra abiicere: excusanti se aliter ingredi non posse, tradit peregrinantium hastile, quo ipse fortasse in suis peregrinationibus, itineribusque usus esset. Eo nixus, relictis sustentaculis, pedibus æger melius habere coepit, donec Dei beneficio omni penitus impedimento liberatus est. Hastile tamen viatorum tanquam suæ prædam valetudinis sibi retinuit. Quod etiam protulit, eum publicè coram Administratore Ecclesiastico Matthæo Acoſta iuratus testis accessit.

MAGENE vico Ianuariensis colonig bouem difficilem, & asperum nulla vis hominum trapeto saccharario adiuuere poterat: venerat eò Iosephus cum Sacerdote altero de Societate Vincentio Roterigio excipien-

cipiendis confessionibus operarū. Is re cognita, accedit ad bubile pecudemque sua signat benedictione, quam statim ita cicurem, mitemque reddidit, vt seruilus Aethiopicus solus iuga subiecerit.

Dv m̄ ibi moratur prope eandē saccharariam officinam adit hominē Balthasar Martinius Florentia colonus Ianuariensis, homo asthmaticus, multis iam annis male eo morbo affectus; quærit opem aliquam à Iosepho. Is hominem iubet de fonte, qui trapeto proximus est, bibere, pronuntiatis ante in honorem vulnerum Christi Domini quinquies, *Pater noster, & Aue Maria.* Paruit ille & ex eo tempore nullam passus est respirationis difficultatē.

*Homo
Asthma-
ticus.*

Ioannes Soarius ciuis Piratiniganus, cuius sæpe facta mentio est, Spiritū sanctū venit, cū adhuc in ea sede Iosephus familiæ præesset. Ibi tātā eū dysēteria cū sanguinis profluvio corripuit, vt iā de illius vita cōclamatū esset. Crebræ fluxiones hominē ad egerendū perpetuo penē

*Sanguinis
profluvium.*

è strato exilire ita cogebant, vt nulum ad quietē, ne modicum quidem spatiū relinquerēt. Accedebat & stomachi languor omne cibi genus aspersionantis; ita venarum exinanitione, & infomnia vita sensim omnis exhauriebatur. Inuisit laborantem Iosephus, amiceque alloquutus; Fili, inquit, ne amplius a lui causa è lecto te eiicias (ea enim nocte ppe centies exisse aiebant) confido in Deū, te bene habiturum; manusq; illi imposita, ac per rotū corpus adacta diuina ope & sanguinis sterere fluxiones, & vigor stomachi reuinit; coepitq; munuscula, quæ ad ipsum cum vini rubri lagenula Iosephus miserat, grato cum sensu degustare: ex eoq; tēpore ita coepit cōualescere, vt tātū à Deo beneficium per Iosephū se accepisse fateretur.

*Puero
muto lo-
quendi
facultas
cōfertur.*

Est in eadā Præfectura vicus alius, cui à S. Ioā. nomē est. Erat in eo puer quinquēnis ita mutus, vt ne ad vnūquodē verbū linguā vnquā enodārit, cū interim sēsu auriū integer, q̄ ab aliis diceretur, optimē p̄ciperet. Cōtigit

vt in

ut in maga celebritate ex circūiectis
locis & ex ipso oppido Spiritu sācto
nobiles ad ludos, q̄ dabātur, plurimi
eō cōfluērēt. Inter cætera ludicrum
quoque fuit, non raro in eiusmodi
conuentibus vsitatum. Anser viuens
è transuerso fune suspensus pedibus,
demisso collo, medio in stadio pen-
debat. Certamen erat, quis ex omni-
bus, incitato equo, ex cursu manu ca-
put auis apprehensum auelleret. In
eo certamine orta lis est duos inter
equites, vtri eorum anser esset adiu-
dicandus, cum sibi deberi contende-
ret vterque. Erat tunc forte Iosephus
in eodem vico; communi cōsilio cō-
trouersiam omnem statuit ad eius
arbitrium deferri. Ille mutum pue-
rum ad se vocatum iubet pronuncia-
re, cuius anser esse debeat. Sus-
pensi omnium animi, quo tandem
id euaderet, cū res ambigua ex
pueri, & muti iudicio pēderet, expe-
ctabāt; cū mutus puer ad Iosephi ius-
sum ruptis linguę vinculis expedite
pronūciauit, Me⁹ est: proinde mihi dā-
tus, quem ad matrē ferā. Exhilarauit

omnium animos tum pueri festiuitas, & inexpectatus exitus iudicij, tum multo magis rei nouitas, & diuinum beneficium puero collatum. Ita summa omnium lætitia controuersia sedata, & loquendi facultate & adiudicato anserere auctus puer domum rediit. Neque fere quidquam iis ludis populi maiore voluptate spectatum est. Enim uero quod in aliis vim doloris linguæ impedimentum perripisse legimus, ad Iosephi vota diuinam Bonitatem id puero præstitisse credendum est.

ET quoniam id in puero contingit, addam & alterum, quod item in puero habuit admirationem. Iohanni Baptistæ Mallio, qui in oppido Sanctis moratur, infans erat mensis natus undecim, hic graui, ignotoque morbo ita languebat, ut biduum totum ne lac quidem suxerit: opem petiit à Iosephi precibus parës. Is uertat hominem esse sollicitum; puerum beatæ Virgini à Conceptione, cuius templum Itanniæ colebatur, iubet comedari, ab ipsa haud dubiè salutem filium

*Infans
agrotus
sanatur.*

filium consequuturum. Quod ille cum fecisset, illo ipso die infans manibus os admouit, breuiq; postea conualuit. Quod idem à purissima Dei Matre Iosephi precibus impetratum infantis pater agnouit.

MANARAT de Iosepho in vulgus fama, ipsum solitum, cum iter faceret, porrecto brachio auiculas accersere, iubereque sibi digito insistere, ac Deum laudare, auesq; illi obtemperare solitas, & cum diu cecinissent, quasi ipsarum penso persoluto, eas verbis illis dimittere. Quando sat Deum laudasti, abi cum pace. Idem fecisse & hirundines cum in domo Spiritus sancti è fenestra sui cubiculi foras prospectaret. Hæc, aliaq; dum in Præfectura Spiritus sancti Societati IESU præfuit, à Patribus, fratribusque in ipso fere obseruata sunt.

PRAEFUIT postmodum domui S. Vincentij: quo tempore non his absimilia narrant contigisse. Turtures domi alebantur; hæ mensæ Iosepho semel extra tempus assidente, per

*Aues illæ
obediunt.*

*Præst do
mui S.
Vincetij.
Aues illi
obediunt.*

per triclinij pauimentum micas in
escam sectabatur: quas cum triclinij
ministri abegissent, Iosephus redire
iussit, & cibum sibi quærere. Eæ, tã-
quam imperium percepissent, statim
obtemperârunt.

REFEREBAT Gaspar Sampere-
sius Societatis Sacerdos, cum ipsum
de harum rerum fama, quæ ad se per-
manasset, compellaret, hunc secum
sermonem habuisse. Dicam, inquit
Gaspar, quod res est. Iter mari facie-
bam; forte marinus passer circũna-
nim volitabat, brachium porrexit,
passer aduolans confedit, puta, ut
extentæ hastæ, aut antennæ insiderit.
Ita, dum excusatione nititur rem to-
tam eleuare, confirmauit magis: rem
enim candida simplicitate patefecit,
quæ latebat. Dicunt etiam, subiecit,
me miracula facere & orantem à so-
lo sublatum esse visum. Hæc quem-
admodum excusarit, Samperecius ip-
se, qui hæc referebat, fatebatur è me-
moria sibi excidisse. Sed vel ex hoc
licet intelligere, ea & frequẽtia fuisse,
& in oculis, & in ore omnium
versari solita.

SED

SE D alia adhuc maiora contigē-
te, admirabilem ipsius in Deum fi-
duciam protestantia. Defecerāt pror-
sus cibaria omnia domi; admonetur
Iosephus tempestive à trielinij, cel-
læque penariæ ministro, annonæ ni-
hil esse domi in cibum eo die, præ-
ter mala medica nonnulla, & fari-
nam militarem, quam etiam mandi-
ocam vulgo nominant: ea ex certæ
plætæ radice pinfitur, ex qua panis ut-
cunq; conficitur, & cruda etiã panis
loco in cibum mādatur. Quæ, quoniã
firma, & diurnæ est integritatis, e-
ius multus vsus est in bello, ob eamq;
rem farinam bellicam seu militarem
dicunt. Hoc nobili ferculo Vincen-
tiana familia fuit ea die sustentanda.
Iubet Iosephus, cum hora venerit,
signum dari ad se vnumquenque de-
more colligendum, suæque consci-
entiæ rationes expendendas, quod
horæ quadrante ante prandium in
Societate I E S V ubiq; est quotidianũ
Ipse interim sua spe certus ad inex-
haustũ immensæ potentia penu pertē-
tandum

*Defici-
ente do-
mi an-
nona cõ-
baria
submis-
tuntur
in tem-
pore.*

randum totum se confert; interuallo deinde quadrantis horæ reditidem minister, renouataque domestica inopia memoria, cōsulit, quid factō opus sit. Iubet iterum Iosephus signum dari, ac mensam iniri. Datur signum, cōueniunt; statas preces præmittunt, mensæ assident; vir dum religiosa lectio de more instituitur, cum fores pulsantur; eos confert ianitor: cista epularum plena adhuc ex coquina recentium illi offertur, à Iosepho Adorno nobili Ienuensi, cuius supra mentio facta est, eleemosyna missa, quibus in singula capita distributis, abunde suppeditauit omnibus in prandiū. Quæ res maiore affectu ad agendas Deo grates omnium animos excitauit.

NON ignotum est, & superioribus temporibus alijs sanctorum virorum familiis in summa eorū omnium inopia, aut Angelorum ministerio, aut piorum virorum commiseratione abundè diuinam prouidentiam escas ex insperato suppeditasse: & proximè primis Societatis temporibus

poribus in Hispania, haud multis
annis antequam hæc Iosepho conti-
gerunt, subitis eiusmodi necessita-
tibus eadem diuina benignitate sub-
uentum esse. Anno ab ortu Dei ho-
minis quinquagesimo secundo su-
pra millesimum & quingentesimum
Societatis 13. oriens tum primùm
Salmanticense Collegium in tan-
tam rerum omnium difficultatem
deuenit, vt nihil omnino ad victum
domi esset, & crumena penitus ex-
hausta. Matutina communi familiae
supplicatione iussu Præsidis omni-
bus indicitur, vt præsentem diuinæ
Bonitati necessitatem commenda-
rent. Expleto precationis, tempore
subitò ad ianuam pecuniæ tantùm
est allatum, quantum ad egestatem
subleuandam satis fuit. Anno inde
eius sæculi quinquagesimo quarto,
Societatis decimo quinto, Francisco
Borgia in Hispania Commissarij
munere Societatem regente, Hispa-
li neque alimenta in penu, neque in
arca pecunia vlla erat; & fortè illo
ipso die Sacerdotes è Societate ex-
itinere

itinere ad eos diuenterant: aduentate
 hora cibi capiendi, adit Collegij Re-
 ctor Borgiam difficultatis non igno-
 rum. Quid sit agendum, incertus, Bor-
 gia coniecta subito in Deum mente,
 hærere tantisper visus est, moxq; co-
 uersus ad Rectorẽ: Vestram, inquit,
 cum tempus est, campanulã pulsate
 & in Deo spẽ reponite. Datur signũ,
 Socij conueniunt ad mensã, cũ subito
 ad ianuam præsto est puer ab Isabel-
 la Galindia inclytæ nobilitatis, &
 eximia pietatis foemina cum fiscina
 epularum plena, quæ toti familiae a-
 bundè & in escã etiã pauperũ super-
 fuere. Neque Hispali tantum, sed &
 Septimanæ, & Vallisoleti, cum do-
 mi nihil esset, vnde, fames leuaretur,
 & Socij mensæ iam accumberent, in
 ipso temporis articulo, incertum a
 quibus copiosa prædia submissa; iis,
 qui ea tulerant, beneficorum ami-
 corum prodere nomina recusanti-
 bus.

VERVM hæc in ipsa prima Soci-
 etatis ætate, ac plane pueritia, fami-
 liis nondum certo vectigali consti-
 tutis

tutis, domibus omni apparatu inanibus, incensis omniū animis amore incommoda præsertim paupertatis patiendi, & quibus rerum inopia esset in deliciis, non mirum est euenisse. At in familia iam haud paucis annis fundata, & idoneo dotata vectigali Præsidem in tanta egestate sedere otiosum possit aliquis mirari, & hominis prouidētiam desiderare. Sed qui superiore lumine, quā humana prudentia regitur, est iure optimo hac hominum cēsura eximendus: non ille temerè certam de diuina prouidentia fiduciam cōceperat, qua duce certiore via, quam humanæ industriæ ratione ad exitus cōsiliorū peruenitur. Quæ causā subitæ fuerit penuriæ assequi cōiectura quis contendat? non tamē illi, quod sui muneris esset, neglexisse credendum est, neque vias illi ad omnē expediēdam difficultatē defuisse: sed noluisse humano cōsilio impedire, quod in diuino lumine diuina prouidētia cernebat expediētū iri. Et fortasse hui⁹ inopiæ exēplo dig-

dignum iudicauit senescentem sen-
sim nostram in Deum fiduciam re-
nouare. Voluit certè Deus torpori
nostrum, si minus ad hæc miracula,
ad viam saltem, qua ille ad tam ex-
celsum virtutum gradum ascendit,
set, capeffendam excitare: nempe ad
amorem in Deum, perpetuamque de
Deo cogitationem.

*Oleum
in mug-
na chari-
tate do-
mi nun-
quam de-
ficit.*

LABORATUR tota S. Vincentij
Præfectura olei inopia. Patres Vin-
centiani cadum vnum olei domi ha-
bebant, è quo ad domesticos vsus, &
ad perpetuum alendum lumen ante
sanctam Eucharistiam duabus in
Ecclesijs Vincentiana, & Piratinin-
gana, quæ eidem tum Præsidi pare-
bant, & ad eleemosynam indigen-
tium, hauriebatur: cumque oleum in
dies minueretur, exiguoque, ac te-
nu fonticulo distillaret, quod in
huiusmodi inopia fieri solet, sub-
fulta sæpius posteriore vasis parte,
liquidoque in anteriorem acclina-
tam coacto, oleum tamè coepit gut-
tatim defluere. Denique eo ventum
est, vt ne vna quidem gutta extilla-
ret.

ret. Antonius Riberius è Societate
rater, cellæ custodiæ præpositus Io-
sephum admonet, cadum non modò
exhaustum; sed iam planè exsiccatū
posse inde ad vsum alium transfer-
ri. Vetuit Iosephus, iussitque ad do-
mesticas omnes opportunitates, &
ad inopum egestatem eodem vti
confugio; Deum patrem esse mise-
rationum, facturum, vt intra ipsum
vas oleum non deficiat. Paruit ille
monito, & vt arens fonticulùs in
summa æstatis siccitate, quanuis te-
nuiter labens noctu deficiat, redeūte
tamen die rursus extillat; sic expletà
præsenti necessitate, vas fluxum re-
tinebat quasi omni liquore exhau-
stum, noua oblata necessitate, rursus
tenuiter fluere, donec præsens leua-
retur inopia, incipiebat. Biennio
propè toto, quo regio inopia labo-
rauit olei, cadus, quantum ab eo po-
stulatum est, etsi tenui ripulo, tantū
fideliter reddidit; ita vt miraculi fa-
ma percrebuerit, oleum in Patrum
domo Iosephi precibus nunquam
deficere.

IN

IN summa igitur inopia Era-
 morum nauis (negotiatores Belga
 hi sunt ampla in iis locis negotia
 habentes) in portum inuecta, olei
 dolium eleemosyna misit Patribus
 detulit; quo in penariam cellam il-
 lato, vt illius viduæ ab Elisæo edo-
 ctæ, deficientibus vasis; modica vi-
 duæ mēsurā, ita olei fonticulus sta-
 tim exaruit. Et id quoque magna eū
 omnium admiratione, & Dei laude
 in vulgus emanauit. Iam quāta cura
 diuinitus admonitus ad eas suble-
 uandas necessitates in sede Spiritus
 sancti accurrerit in tempore non
 ita multo ante exposuimus.

*Duorum
 fratrum
 incom-
 modis
 occurrit
 in tem-
 pore,*

GRAVIOR adhuc causa è do-
 mo S. Vincentij ad domum alteram
 suæ ditionis attraxit. Fratrem quē-
 dam eius loci Præses iusserat se cu-
 biculo continere; neq; inde iniussu
 suo efferre pedē. Huius rei Iosephus
 diuina inspiratione factus cōscius,
 accurrit ad miseri casum subleuan-
 dum. Ita homo imbecillis, & male
 affectus, solus, nudis pedibus iter
 leucarum quindecim ante meridiē
 confe-

consecit. Domum intrat, adit moe-
sti hominis cubiculum, apertoq; o-
stio, iubet miserum exire, & sibi præ-
dium parare in triclinio. Sumpto ci-
bo cum Præsidente colloquitus, vtrūq;
opportunitis monitis instructum, in-
ter se reconciliauit. Domesticis sa-
lutatis, suaque benedictione confir-
matis, amicis etiā externis, qui ipsū
adierant, officiosè dimissis, eodem
die, vnde venerat, redijt; cum ne ibi
quidem illo die ipsum desiderari
quisquā animaduertisset. Commissæ
sibi charitas ouiculæ hominē tan-
tum incōmodum adire iussit: quod
fortasse non tam cōmodè ei malo
alterius manu medicina admoueri
posset; multū enim interest, dum
in tumore est animus, cuius aucto-
ritate, beneuolentiaq; subleuemur.

FRATER alius de Societate præ-
dia Societatis curabat. Erat ea loci
natura, vt non nisi maritimo itinere
illuc adire, indeque redire liceret.
Hunc siue loci solitudo, siue quid a-
liud illi animū inceserat, egridines
variæ, tristesq; curæ sollicitū habe-
bant;

bant; neque erat, qui moestum ani-
 mum leuaret, nec quicum ille su-
 ægritudinis causas conferret. Ter-
 tium iam diem miser illo angore te-
 nebatur, cum domo egressus ambu-
 lans in agro videt non longè Iose-
 phum cum viatoria virga solum ad
 se adeuntem. Occurrit lætus, homi-
 nem venerabundus salutat, adue-
 tum gratulatur. Tua vnus causa, in-
 quit Iosephus, hic adsum. Ille expe-
 sitis omnibus, quæ se sollicitum ha-
 berent, in prudenti, charitatisque
 plena Patris oratione acquiescens,
 pijs eiusdem monitis confirmatus
 se recepit. Neque qua ratione eos
 Iosephus contulerit, aut inde in su-
 am sedem redierit, ne cogitatione
 quidem assequi potuit. Nec mirum
 eundem Spiritum, qui hæc illi nota
 faciebat, vt ex itinere Aethiopi
 Eunuchi Philippum Diaconum resti-
 tuit in Azotum, ita hunc, vnde eum
 asportarat, in eundem locum reu-
 lisse. Licet in his rebus diuina in ho-
 mine dona cum veneratione admi-
 rari: charitatem vero erga suos, cu-

ram,

ram, vigilantiamque in eorum præuertendis lapsibus, afflictis erigendis, moestis consolandis benevolentiam, & erga omnes comitatem possunt omnes, ij præsertim, qui aliorum curæ præsumt, imitari.

Sed pergamus ea, quæ de ipso referuntur, dū v incētianæ domui præfuit enarrare. Testatur Stephan^o Riberi^o ciuis Piratininganus, eodē die diuersos homines & S. Vincent. & Piratiningæ cū Iosepho collocutos de suis rebus transegisse, cum inter oppidum vtrumque tanta interiacet distantia, quantam sæpius commemorauimus. Alia huius generis aliis temporibus contigisse suis locis ostendemus: at texam tantum q̄ huius loci proprium est. Proficiscatur cum Sacerdote altero Vincentio Roterigio, quem per sæpe comitem in suis peregrinationibus habere consuevit, Piratiningam. In medio itinere, imminente nocte, hospitio sibi tugurium de more extruunt. Eadem via aduerso itinere Piratininga Sanctum Vincentium

L Lusitani

Eodem die duobus distantibus in locis agit cum hominibus vtriusq̄ loci

Quidam ne arborum ruina opprimatur. cauet.

Lusitani aliqui petebant: nondum
 ad eum locum, quem Patres sibi de-
 legerant, venerunt, cum citra sem-
 lenca spatium, & ipsi sibi tugurium
 ad pernoctandum excitarent. Misit
 ad eos Iosephus unum ex indigenis
 comitibus, qui iis denunciaret, ne
 illo in hospicio pernoctarent; sed
 ad Patrum hospitium se conferre-
 ne arborum, quae procerissimae tu-
 gurio imminerent, ruina opprime-
 rentur. Mirati illi unde se eo veni-
 se rescisset Pater, fidem tamen habue-
 runt monitis non dubij quin, qui il-
 lorum iter, & commemorationem
 nosset, futurae quoque calamitatis
 euentum praevideret. Itaque, eodem
 Puero duce, ad Patrum hospitium
 processere: quos ea conditione Iose-
 phus intra cotubernium admisit,
 ut ante apud Roterigium confessione
 peccata expiarent: quin etiam unus
 ex iis, qui id neglexerat, & una
 cum ceteris se insinuabat, redire
 iussit, ut confiteretur, adiecitque
 quasi admisto loco: nemo incon-
 fessus infortunium, quod vobis-
 cum

cum trahebatis, huc inferat, ne vna vobiscum eadem calamitate inuoluamur. Ea nocte ingens ventorum rabies magnam excitauit tempestatem; mane vtrique suum iter tenuerunt. Patres, vbi ad locum, quem Piratiningani pridie delegerant, venerunt, prostratas magnas arbores, & tugurium oppressum, obtritumque gratias agentes diuina Bonitati perspexerunt.

Ad Missale septem leucarum itinere semihora affert.

A L I O tempore iter idem cum eodem Roterigio, aliisque Societatis Sacerdotibus Piratiningam habebat: cum septem leucas emensissent, montesque Piratininganos iam conscenderent, ad locum venere sacro Missae faciendae destinatum; & cum reliquis adesset apparatus, sentiunt Missalem codicem deesse; & festus erat dies. Suscipit negotium Iosephus illum S. Vincentio accersendi: post semihoram adest cum Missali sub axilla inde desumptum; cum tamen neque ipse S. Vincentij visus esset, neque liber ipse, quem tulerat illic

desideratus. Ergo aut spiritu Domini obtectus illuc Iosephus delatus est, & breui illo interuallo in suum comitatum restitutus; aut Angeli ei manu liber allatus, quemadmodum supra in breuiario factum esse cognouimus comitibus nihil sentientibus. Sed vt hæc noua non erant in Iosepho, ita sermo de re postea nullus habitus. Iter deinde persequuti Piratiningam tandem, conscenso monte, tenuerunt. Hæc vtrū illo familiam regente facta sint, an antè, cum priuatus illic degeret, mihi in obscuro est: sunt enim quæ suspicionem moueant in vtramque partem. Præfagit tamen animus, tū hæc, tum illa quæ sequuntur, hoc potius tempore euenisse, quo non minus iucundè, quàm admirabiliter puerile furtum detexit. Quod vt planè intelligatur, ac ne in parū noto nomine impingamus, est aliquantum non longa, & nec multū aliena egressione de cursu narrationis excedendum.

Inter peregrina poma, quæ ex alienis

lienens terris superiora sæcula in Italia primùm, indeque in occidentales oras asportarunt, omnium nobilissima, ac præstantissima sunt, quibus ab acore in Italia est nomen. Eorum tria genera præcipuè familiam ducunt: mala Medica, limonia, & citrea. Medica, quorum est maxima copia, & vsus frequentissimus, aurei coloris sunt magnitudine & forma malis cotoneis similia: aurancia in Hetruria nominantur; & hoc nomen omnium maxime nobilitat: ut festiuo etiam colori nomen accesserit; cortex ab interiore pomo facile auellitur, qui ex melle decoctus grati admodum saporis est, alias inutilis, carne admodum tenui, & gratissimi, succi alias acidi, alias dulcis vix instar grauida. Citreis, ac limoniis color idem, flauus vergens ad albedinem. Sed limonia ovali forma: cortice, carneque non multum ab aurantiis dissimilia, sed cortex non auellitur; longe etiam nobiliore sapore, odoreque citrea forma multo maiore, rotundioreque

*Poma
qua ab
acore no-
mina-
nantur.*

*Mala
Medica,
limonia,
& citrea.
Auran-
cia.*

Citrea;

L. 3; cor-

cortex, extimus uis, non ut limoniis æquus, & læuis, sed aliquanto callofior, & tuberculis, quasi verrucis non nihil inæqualis: verum ut limoniis corpus vna cum cortice grato admodum sapore totum edule. Auraciorum, limoniorumq; magna copia; citrea rariora, neque ubiq; æque proueniunt. His odor non modo ab auranciis, & limoniis dissimilis, sed etiam ita gratus, ac nobilis, ut ea tantum causa integra feruentur, ut cubicula grato odore redoleant. Intus à cognatorum natura dissimilia, pepo- nibus similia; caro etiam pepo- nū carne solidiore ab extimo cortice ad intimum sibi similis, nullo putamine. Et ut pepones angustum cōtinendo semini in media aluo finū apperiant ita citrea succū omnium pretiosissimum cum semine concipiunt, aluntque; qui conditus ex saccharo antidotum est aduersus pestilentes morbos efficacissimum. Adhæc tria genera, siue illa regionum natura discreuit, siue agriculturalum solertia naturam mutauit, mil-

miscuitq; alia tria genera referuntur. Limonia Hispanica vnum genus nominat Italia, poncilia Hispania: à citreis non nisi mensura diffimilia, sunt enim fere duplo maiore, sed breuiore longitudine, humani pene instar capitis, colore etiam paulo tristiore. Cæterum vix à citreis distare noueris; estque eorum copia angustior, vsque eo difficiles educatu arbores sunt, & pomorum moles minuit fœcunditatem. Sunt & alia mala media inter aurancia, & limonia; Adami poma vulgo nominant: edulia tota, vt limonia; magnitudinè, & figura auranciis similia, cæteris rebus esse dixeris limonia, sed succo sine acido suauiore; etsi non in omni coelo suauia proueniunt: nam in plerisque Italia locis quæ nascuntur, gustatui aduersantur. Omnium suauissimi, & scitissimi saporis, quas limas vocant Hispanicas, Adameis pomis non parum minora: & nisi succi præstent bonitate, cætera similia; & horum quoq; rara copia. Hæ omnes arbo-

Poncilia seu limonia Hispanica.

Adami poma.

Lima Hispanica.

arbores è Lusitania in Brasiliã trã-
 lãta felici pronentu propagantur.
 Hæc eo explicanda duxi curiosius,
 quod, quib. in locis frigorum aspe-
 ritas has plantas adolescere non fi-
 nit (neque enim ne in Italia quidem
 regionibus omnibus hæ notæ arbo-
 res) peregrinum, & ignotum nomē
 iis, quæ subiiciuntur, obscurita-
 tem offunderet: quis enim cui hæc
 nota non sint, limas dari puero ze-
 miorum loco cum audierit, nõ stru-
 thiocamelii concipiat naturam? Dū
 Piratiningæ Iosephus moraretur,
 affidebat aliquando vna cū Vincē-
 tio Roterigio in schola puerorum:
 iubet vnum de pueris è patrum vi-
 ridario sex limas ex arbore decer-
 ptas ad se afferre, quas fortasse pue-
 ris è proposito certamine victorib⁹
 præmio daret. Paret puer lubens; &
 astutus sex alias sibi legit, quas
 certū in locum abdidit. vnde cōmo-
 dè, dimissa scholã, eas repeteret: sex
 priores, vt iussus erat, Patri detulit.
 Non fefellit Iosephum puerile fur-
 tū; accersitoque puero altero, vbi
 furti-

*Puerile
 furtum
 detegit.*

furtivæ limæ abditæ essent, indica-
vit, easque ad se afferri iussit: quas
cum attulisset, iubet eum, qui fur-
tum fecerat ad se acciri; eique sex
prioris limas dat. Cipe, inquit, haf-
ce, neque post hac furtim surripere
quidquam adsuescas. Miser ille, pu-
dore affectus, fletu & lacrymis suâ
ingenuitatem tutatus est. Pecca-
verat, sed puerile peccatum puerili
satisfactione compensatum est. Mul-
ta alia, ut in toto eius vitæ decur-
su licet animadvertere, diuino Spi-
ritu cognouit.

Per idem tempus, quo Vincen-
tiana præfuit familiæ, sensit Domi-
no inspirante graui periculo oc-
currendum esse Piratiningæ; matu-
ratoque opus esse. Itaque puero v-
no comite ex indigenis alumnis,
dedit se in viam, & cum per forum
oppidi transiret, viderunt festinan-
tem Georgius Ferreria, quatuorque,
quinqueue alij ciues, qui in circulo
colloquebantur. Quærunt quo tanta
cû festinatione cõtédant? Piratiningâ
respondet, ad cõpescendû diabolum,

L 5 qui

*Pirati-
ningam
occurrit
ad duos
dissiden-
tes recõ-
ciliandos*

qui vinculis emissus, furens duos
inter viros primarios bacchatus,
eos acerbis inter se odiis succer-
dens. Quærit iterum Georgius, æ-
quem rei nuncium, seu cuiuspiam
sermone, seu literis acceperit? cum
abnuisset, iterque suum persequere-
tur, intellexerunt, id illi, Deo man-
ifestante, indicatū. Cognitum est po-
stea duabus circiter ante Solis oc-
casum horis, eo peruenisse, & eos,
quos inter dissidium illud exarbi-
fet, diuina ope, per Iosephum pote-
state Tartarea compressa, ad con-
cordiam rediisse. Nec minus mirū
fuit, hominem imbecillo corpore,
nec satis firma valetudine, cum te-
nera ætate adolescentulo tantum i-
ter tam breui tempore cōficere po-
tuisse, quam periculi grauitatem tā
longe positum cognouisse. Sed cur-
ius virtute prius, potuit etiam & al-
terum noua nulla admiratione. Ma-
ius adhuc periculum, & , vt videtur
item Piratiningæ depulit, cum duo-
rum constitutam cædem prohibuit.
Sed id oportuniore loco mox vide-
bimus.

EODEM in oppido S. Vincentio
in re leui prædictionem tamen ve-
ram euētus declarauit. Vnus è pro-
curatoribus Erasmore, quos sæpe
commemorauimus, qui saccharario
opificio præerat, vini dolium pene
iam exhaustum domi habebat, neq;
anno toto eius mercis nauis vlla
venerat. Querebatur homo Belga
cum Iosepho hanc inopiam, vitam
sibi defuturam, deficiente vino, no-
uum fortasse ab ipso in vino mira-
culum expectans; quod ante in oleo
contigisse euulgatum erat. Blande
hanc querimoniam Iosephus acce-
pit, hominemque securo esse iussit
animo: nõdum, inquit, præteriit sa-
cra. S. Francisci dies, & erat pri-
die eius diei. Ecce tibi festo S. Frã-
cisci die nauis onusta vino, ad ipsũ
missa procuratorẽ magna cũ omniũ
admiratione, qui ei sermoni inter-
fuerunt, portum intrat. Quis hĩc au-
dierit diuinam suo iudicio prouiden-
tiam metiri? tantine fuit opera-
rium hominem in metu rei le-
uissimæ

*Homini
vino in-
digenti
innuit
die poste-
ro ei alla-
tum irã.*

uissimæ spe diuini promissi confir-
 mari, vt diuino Spiritu mens homi-
 nis cum Deo perpetuo cohiucta
 propterea fuerit illstrāda? an, quod
 illius commiseratione commotus,
 vt illo exemplo ad spem in Deū
 defigendam erigeret, Iosephus eam
 prænotionem à Deo impetrauit?
 an, quod ex illa admiratione boni
 aliquid ad eos permanauit, qui re-
 totam obseruarunt? sæpe enim ac-
 cidit vt cognita insignis alicuius vi-
 ri sanctimonia homines ad melio-
 ra vitæ consilia conuertat. Magni
 refert, quo affectu, quane reuerē-
 tia sanctorum virorum verba, mo-
 nitaque accipiantur.

*Occulta,
 etiam
 que la-
 tent in
 animis
 cognoscit*

Mirum est, quanto diuinitus oc-
 culta cognoscendi dono præditus
 fuerit: vt non quæ fierent modo,
 sed etiam quæ intra animum suum
 agitarent, tanquam in tabula de-
 picta perspiceret. Graui mentis æstu
 angebantur quidam, neque adhuc
 animi sui perturbationem cuiquam
 detexerat; commodum fit illi ob-
 uiam Iosephus, & his tantum ver-
 bis

bis vsq; Apage, Apage ista, quæ ad re-
non pertinent: suaque benedictione:
imperitum hominem ita tranquil-
lauit; serenatoque reddidit animo,
vt si nulla vnquam tristis cogitatio
illius animum subijisset. Ita fere ni-
hil eum fallebat, ne eorum quidem
quæ vel remotis arbitris à quopiam
gerebantur, eratque id ita omnium
cognitione euulgatum, vt multi ve-
rerentur in ea esse familia, cui ille
præfset. Testimonium post eius
mortem de ipso dixit vnus è dome-
sticis: sibi quædam à Iosepho esse
patefacta, quæ inter ipsum, domesti-
cosque intercesserant; quæ non nisi
diuino lumine scire potuisset. Quæ
res efficiebat, vt ponerent omnes
corda sua super vias suas, multoque
attentius vitarent offensiones, cum
scirent nihil domi geri, quod Præsi-
dis effugeret cognitionem. Qua ta-
men ille cognitione non nisi ad eo-
rum, quorum intererat, vtilitatem
vtebatur; vel vt eorum commodis
prospiceret, vel vt eos errati admo-
neret.

neret, aut conscientiam ipsorum
tranquillaret.

*Testo cui-
dam fra-
tri dari
iubet
ientacu-
lum cum
opsonio.* FRATER è familia multa affe-
ctus ad vires recreandas à ministro
cellæ penariæ ientaculum, & ad pa-
nem opsonij à liquid petierat; ne-
gavit id se posse iniussu Præfidis cel-
larius, cum moueri domi nihil pos-
set præter ordinem, quin id Præses,
vel nullo referente, rescisceret. Ac-
quieuit æger æquo animo: vix dum
ille discesserat, cum adit ipse cella-
rium Iosephus, monetque fratri, il-
li dare quod petierat; valde enim
eo leuamento indigere.

*Puero cõ-
fidenti
peccatum
aperit,
quod ce-
larat.* DE se in suo testimonio testatur
alius extra familiam, se, cum puer
esset, Patriq; Iosepho confiteretur,
ab ipso certi peccati admonitum,
quod puerili metu sciens prætere-
rat, statuisseque ex ea, quæ de ipso
passim habebatur opinione, id Pa-
trem diuina reuelatione cognouisse
propterea à Deo venia petita, inte-
grè confessum esse.

DIXI de ijs, quæ terrori essent:
addã non nihil de ijs, quæ ad leuaciũ
animum

animum pertinent. Sacerdos è Societate Iosepho confiteri solitus, sacrificaturus, eum confessionis causâ adibat; iubet illum Iosephus securo esse animo, & sacrificium offerre. Cum instaret Sacerdos, esse, quæ cõfessione indigerent; iubet iterũ Patet bono esse animo, & peccati genus prodens, nullam penes ipsum esse culpam, quin potius multũ ipsi ad meritum accessisse, declarauit; cũ tamen res esset eiusmodi, vt nisi diuinitus edoctus, & genus ipsũ nosse, & iudicium de merito ferre non potuisset. Sacerdotẽ alterũ, antequã verbũ proferret, ab se dimisit, nullã eius rei, quæ conscientia vrgeret, apud ipsum affirmã culpã residere.

A T T E X A M. huic loco graue, publicumq; quod Iosepho vita functo testimonium dedit rogatus Ioannes Soarius ciuis Piratinninganus; se ante annos circiter triginta quinque P. Iosephũ Anchietã in ora Brasiliæ nosse coepisse, eiq; populos circa positos obeũti sapius comitẽ fuisse; seque illius prope lacte, halituque

*Consci-
entiam se
adeuntia
um con-
fessionis
causa
videt.*

tiq̄ue educatum, ipsum semper, tā-
quam virum sanctum veneratum
esse; & cum factus iam grandior sa-
pius certo consilio patrandi aliquid
contra ius, fasque vt iniurias, rixas,
aliaque id genus, quibus diuina lex
violaretur, iter suscepisset; neque
ius rei vllus esset conscius, in Iose-
phum incidisse, qui, tanquam ip-
sius animi arcana introspiceret, paterno
amore se ab ea mente amoueret.
Cauē, fili, inquit, eo tendas, quo
coepisti: caue istud animo retineas,
quod concepisti, muta mentem, al-
lioqui puniet te Deus; ita eius mo-
nitionum vi sententiam mutasse.

*Duas à
decreta
eade du-
orum re-
uocat.*

Adiecit præterea hominem multa
familiaritate sibi coniunctissimum,
propriam coniugem, quod ab ipso
recessisset (subita, vt videtur, mulie-
brique indignatione, magis, quam
grauioris culpæ suspicione) interfici-
cere decreuisse, & alterum præter-
ea, à quo iniuriam profectam esse
suspicaretur; ad hoc patrandum fa-
cinus, se amici precibus, & conten-
tione victum vna cum ipso conspi-
rasse

raffe: & cum remotis arbitris, nullo conscio, hæc maxime agerent inter se, superuenisse Iosephum, grauiq; oratione vtrumque ab eo consilio deterruisse; se tam iuexpectata re percussos, atque admiratione defixos, qua ratione tam occultum consilium ad eum permanasset, victos momentis rationum, quid responderent; non habuisse, non tamē a praua illa mente destitisse. Iosephum iterum maiore contentione rem adortum, & quā rationibus, quā minis diuinæ vltionis vsque eō disputando processisse, vt victus alter manus dederit, promiseritq; se vxorem in gratiam recepturum, remq; totam Iosephi arbitrio permissurū. Ita Deo bene iuuāte, & diuē immeritē cædes prohibita, & duo coniuges reconciliati summa concordia & cum diuino cultu vitam deinde duxerunt, Ita coelestem suam, perpetuamque cum Deo consuetudinem, ad suorum vtilitatem traducebat.

P O R R O inter multas, variasq; regen-

regende familiae occupationes, non omisit, curam infideles ad Christi gregem conuocandi, tum per eos, quos regebat; tum ipse quoque, cum vacabat, praesens adiens. Sunt intra Brasiliae mediterranea, vti supra demonstrauimus, aliae, atque aliae nationesne dicam, an syluestrium hominum greges? In iis Tapuyarum naturam, seu potius naturae noxae supra ostendimus. Tapuyis, si vagam vitam, inconstantisque mores spectes, non admodum absimiles sunt Maramosij; immo vero passim Tapuyarum numero censentur: homines item, asperi & vagi, nullo cultu nullis artibus, nulla certa sede: nulla iis altilia, apparatus ad victum nullus; cibus, quem in diem sagittis sibi parant. Syluas habitant, rupesque, pertinentque eorum citimifines ad colonias quae S. Vincentij, quae Spiritus sancti. Hi tamen quam caeteri Tapuyae minus feri; interlucentque in iis inter altam barbarie nonnulla naturae lumina: nam & Lusitanum amant consuetudinem, amicitiam

Maramosij.

nam colunt, & vno fere coniugio contenti viuunt; humaneq; carnis esu abstinēt: quin hac vna præcipuè virtute Brasilis ceteris se præferunt, quod ne suorum quidem hostium, quos occidunt, carne vescuntur. Hos ad Christum adducere Iosephus iam tum ex eo tempore contendit, cum adhuc in Vincentiana sede priuatus degeret: nunc autem, ipso familiam regente, eorum non magna manus, relictis montibus, & solitudine, se ad frequentia receperunt, & circa aream Biritiocam in Vincentianis finibus cōfedere. Ad eos amice, humaniterq; excipiendos, & sedes, agrosq; iis assignandos coloniarum Præfectus se contulit, vnaque cum illo venit etiam Iosephus, adiuncto sibi comite Emmanuele Viega, Societatis item Sacerdote. mansit inter eos Iosephus cum Viega dies quindecim; quo tempore, dum res inter eos componit, Ecclesiam ordinat, vitæ ciuilibis pro captu gentis rationem præscribit, aliaque ad communem societatem seruandam constituit.

*Marymosios
studet ad
Christum adducere.*

tuit, vt erat eiusmodi industrię multum vsum adeptus; ipsorum linguarum Dictionarium & artem Grammaticam ordinare aggressus est, vñ ad id opera seruę mulieris ex ea gente, quę communem linguam in seruitute didicerat: nam sermone illi vtuntur, à communi Brasilorũ dialecto, qui maris oram accolunt, non parum diuerso; & qui non sine labore ab alijs intelligatur. Sed reuocatus Iosephus ad regimen suorum, inchoatum opus, & recentem Neophytorum curam Viegę persequendam tradere necesse habuit. Viegas porro rem totam ita strenue suscepit, tantaque cura, sollicitudineque nouas Ecclesię plantas excolere instituit, vt nulla res alia quiescere videretur. Neque his contentus, qui primi venerunt, alios per sylvas, cępos, montes, eorum adiens latibula, non minore studio, quam ipsi feras venabatur: contendebat eos in coetum cogere, ac tantisper saltem continere, dum vna multos Christianę fidei rudimentis imbueret: illo-

*Viega
studium
in Ma-
ramosis
ad Chri-
stum ad-
ducendis.*

illorum paruos filios parentum voluntate secum adducebat ; vt cum pueris alijs Neophytis educatis, & communem Brasilicam linguam edoctis, postea ad ipsorum parentes, gentilesque interpretibus vteretur. Quo in opere multos labores exsudauit, multasq; difficultates exorsit, multorum reprehensiones, irrisionesque deuorauit, ipsum frustra laborare dictitantium, operamque certam, atque vtilem ab ijs, qui in manibus essent ad eos, quos nullis vinculis tenere possis, auertere; presentiaque; & certa lucra animarum omittere, incerta, & fugacia consectari; gentem esse leuem, vagam, inconstantem, societatis inimicam. nō vna vnquam certa in sede, non vno in consilio persistere: sed repentina quaque oborta cupidine, cum consilio sedes etiam & fidem commutare, & omnem suscepta vitæ rationem subito impetu peruertere. Sed amor Christi, & saluandarum studium animarum superabat omnia. Interim, dum minus se

se præbent ad audita contumaces, si
 fructum nullū alium, illū certe nō
 leuē percepit, quod infātes aliquos,
 adultosque sub ipsum mortis arti-
 culum baptizatos præmisit ad cœlū.
 Credere est ipsorū preces ad diuinā
 misericordiam suæ genti propiti-
 andam non parum valuisse; vt dicitur
 sensim ingenia, quæ nondum pro-
 fus se dabant, mitescerent, & ad di-
 uinos concipiendos instinctus se
 compararent: & cum subinde noui
 greges ad priores se adiungerēt, vi-
 cissimque amore veteris consuetu-
 dinis ad vsitatas solitudines se refe-
 rent, rursusque ad nouū vitæ genus
 Viegæ inuitatu, contentioneque re-
 dirent, post multos tandem exha-
 stos labores, multamque gentis to-
 leratam inconstantiam, pertinaci-
 tandem charitate expressit, vt eorū
 multi greges in Vincētianis finibus
 considerent. Locum sibi legere in
 campestribus Piratiningæ vicisq;
 sibi & tuguria extruxerūt: obstinata
 deinde perseuerātia, nunquā in illis
 quæ

Mara-
 mosio-
 rum gre-
 ges se cō-
 ferunt
 ad Chri-
 stianos,

quæritandis, ad fidemque, & socie- *Et ad*
tatem cohortandis fatigatus, ali- *Christi-*
quot annorum interuallo greges a- *anorum*
lios in Ianuarienses fines non longe *institu-*
à vico S. Barnaba deduxit: & nunc *tionem.*
eo vitæ genere contenti, terram co-
lunt, sementes faciunt, & laborum
suorum fructu victitant; eademq;
cura, diligentiaq; qua indigenæ re-
liqui Christiana pietate excoluntur.
Ergo Viegas tot annis cū illis versa-
tus, eorum linguæ facultatē nactus,
Catechismum, reliquasque institu-
tiones è cōmuni lingua in eam trā-
tulit. Dictionarium valde copiosū,
vnaque cum Iosepho eius linguæ
Grammaticā absoluit. Petrus Go-
ueanus frater è Societate, natione
Germanus, vir ad peregrina perci-
piēda idiomata magno ingenio præ-
ditus, multa cum ipsorū vtilitate il-
lis instituēdis, regēdisq; præst. Hęc
etsi Viegæ labores omnia peperere,
initium tamen, & progressionum
bona pars ad Iosephum referen-
da sunt: siquidem studio, institutio-
neque eius omnia suscepta, pro-
motaque

motaque sunt; ad eosque subinde in-
uisendos, promouendosque ipse se
referbat.

*Hominē,
qui sine
Baptis-
mo obie-
rat. redi-
uiuum ba-
ptizat.*

DUM in sede S. Vincentij degeret
(seu familiæ Præses, seu in priuata
vita, non explico) res contigit sum-
mæ admirationis, & rari admodum
exempli. In oppido Sanctis homo
Brasilius nomine Didacus, iam præ-
Christiana Religione suscepta, &
inter Christianos, tanquam Christi-
anus diu versatus in domo Lusitan-
ciuis diem suum obierat; diuq; ca-
daver exanime iacuerat: & cum ma-
turum visum est, illud regionis mo-
re funebri adsuta veste obuoluerat,
foueaque ad sepulturam aperta iam
erat, dum his rebus omnibus para-
tis, duarum circiter horarum inter-
uallo materfamilias Gratia Rote-
rigia videt illud commoueri. Ac-
cedit præopta magno animo, vt quid
id sit, cognoscat: eam is qui antea ca-
daver fuerat, rogat, se illo funebri
amictu dissuat; iubet illa dissiui, eiq;
assidet, vt, quo res progressura sit,
obseruet. Is rursus Dominam rogat,
P. Jo-

P. Iosephum Anchetam accersi in-
beat. Negat illa Patrem in oppido
esse, sed duabus inde leucis in
oppido S. Vincentio. Subiicit Dida-
cus, ipsum iam in oppidum Sanctos
venisse; seque cum ipso ad rivulum
vsque qui proximus est oppido, iter
fecisse, inde ab ipso iussum esse ipsi
precedere: à quo digressum, domum
rediisse, & quod exuerat, iterum
corpus induisse. Misere statim ad
Societatis domum, qui hæc Didaci
nomine, in vitam restituti Iosepho
nunciarent, quem, cum venisset sta-
tim rediuiuus interrogauit, an secum
ferret sacrarum Reliquiarum thecã,
quam sibi ostendisset in itinere eam
cum protulisset moribundus læta-
tus est, tum de suæ animæ salute ser-
monem ingressus, narrauit illi, se
seiuunctum à corpore in vitam alte-
rã egressum, monitum esse non re-
cto itinere in ea loca venisse, quod
per Baptismi ostium Ecclesiam non
intraisset. Idque ille fatebatur esse
verum, neque vnquam antea errorem
suum agnouisse, memorem tan-
tùm

M

tum homines albos (sic enim appellat Europæos) cum in patriam suam venissent, Christianamque doctrinam populares suos docuissent, Didacum sibi nomē indidisse: ex eo tempore ratum se perfectum Christianum factum esse, nullam aliam curam nisi præceptorum seruandorum suscepisse: ab ea inscitia, & imprudentia, nunquam sibi in mentem venisse Baptismum esse suscipiendum; proinde Iosephum rogauit, se quamprimum sacro Baptismate in Ecclesiam induceret; se enim illuc, vnde regressus esset, properare. Tum Iosephus hominem, etsi Christianæ legis non rudem, accuratè tamen summa fidei capita, illi in memoriam redigens, quantum extremi temporis patiebantur angustia, instructum magno cum animi fructu, multis cum lacrymis baptizauit, testatus se, si nullo alio fructu, hoc certe, quod vnam hanc animam in cœlum præmiserit, suum in Brasiliam aduentum, laboresque omnes ante susceptos præclare impensos esse existimare. Baptizatum

Bidacus, abeūdi venia à matrefami-
lias petita, eā rogauit, vt vilia, qui-
bus vsus esset, indumenta, egēti ali-
cui daret, curaretq; duo Missæ sacri-
ficia offerēda, vt saltē ille Deo cul-
tas suo nomine adhiberetur, sibiq;
in præsens sãctificatã in Ecclesia ar-
dentē cãdelã in manū traderet. Inde
cōuersus ad Iosephū, rogauit sibi vt
adeffet, donec animã in Domini ma-
nns, cuius ipsa esset, emitteret. Qua-
rum omnium petitionum cōpos fa-
cit Iosepho, aliisq; præsentibus, ac
piis precib⁹ abeūte adiuuātibus, spi-
ritū Deo reddidit. Hæc ipsa Gratia
Roterigię corã Ecclesiastico oppidi
vicario, rata testis deposuit Laudãda
diuina Bonitas, cuius miserationet
sūt super omnia opera eius. Et sane
diuine miserationis excessus fuit, & qui
omnem superet admirationem, ho-
minē sine Baptismo è vita egressum
æternis suppliciis subduci, eiusque
spiritum certum adire sacerdotem
venire ad oppidū cum ipso, sanctas,
quas ille secum ferret sanctorum
virorū reliquias venerari, eiusdēq;

M 2

Sacer-

Sacerdotis præcepto obtemperare, relictum corpus repetere, recepto Baptismi compotem fieri; ac denique militanti Ecclesiæ membrum annexum, momento in triumphentem transferri. Admirandum, evidensque diuinæ prædestinationis argumentum, ut in duobus exactæ iam ætatibus, à Iosepho edoctis, baptizatisque vidimus, & in multis in ipsius mortis articulo lustrali Baptismi qua purificatis animaduertimus.

*Leuatur
regendi
munere.*

PERFUNCTVS regendi munere Iosephus hæsit aliquamdiu in Vincentiana sede: sed variæ occasiones, seu Præsidium iussa modo hinc, modo illuc hominem trahebāt. Venit aliquando ad dilectum sibi Marinosorum gregem, qui circa Birtiocam confederant; de quibus videtur præcipua cura sollicitus fuisse, biduoque apud eos commoratus est: quo tempore petiit ab hospite, qui arcem tenebat, ut se noctem illam in Oratorio B. Virginis iuxta arcem sito transfigere. Libenter at-

is praefectus ei permisit, ipseque una cum Alfonso Gonzalo genero suo hominem eo deduxerunt, inde se in arcem receperunt, facem, qua ad nocturnum lumen usi essent, referentes, Iosepho ibi nocturnis in tenebris relicto. Intempesta nocte, cunctis quiescentibus, una Gonzali coniux vigilabat. Haec admirabili visio permota, maritum ad eandem rem spectandam magno studio à somno excitat. Prospektant ambo per fenestram; sacellum vident admirabili splendore circumfusum: splendor è regulis, valnis, culmine, fastigio, totaque porticu emicabat: concentum praeterea admirabili sono vocum non admodum longe audiebant. Quae res magna neos in admirationem, ac propè extasim abripuit. Voluit Gonzalus ex arce excendere, ut quid id esset, cognosceret; ratus, quoni in harmoniam sibi à longe exaudire videbatur, nauem aliquam id noctis in portum inuehi. Verum cum descendere coepisset, capillus ei praehorror

*Noctu in
sacello
ipso orā.
se, splen-
dor efful-
get, can-
tus au-
diuntur.*

obriguit; sensitque se quasi inuisibili manu retineri. Itaque eo spectaculo vna cum cōiuge diu potiti, mira ambo dulcedine perfusi sunt, cuius etiam memoriæ iueūdo sensu in multis postea dies recreabātur. Postero die, cum diluxisset, domesticos, reliquosq; arcis vicinos, seruitiaq; percunctati, an aliquid luminis eorum aliquis in Oratoriū per noctem intulisset, comperiunt nihil quidquam horum factum esse. Ipsum denique Iosephū interrogant, vnde tantum lumen ea nocte e sacello effulisset, Is initio contemptim tergiuersari, rem totam dissimulando obscurare: sed cum per spectata, & probata veritate teneretur graui contestatione, pro ea, quā spiritali Patri obedientiā deberet, illis præcepit, ne quandiu viuerent, cum vllō mortalium eā de re verbum vllum facerent. Aliud nihil eius sermone expresserunt; quod illi pro ea reuerentiā, qua Patrem prosequerantur, sanctē seruarunt donec

nec illò vita functo anno salutis
millesimo sexcentesimo tertio. 5.
Non. Octobres Gonzalus in vrbe
S. Sebastiano ad sinum Iauuarien-
sem à Vicario generali eius ciuita-
tis proferre iussus est, siquid memo-
ria dignum de Iosepho sciret, iura-
tus totam eius rei seriem narrauit,
adiecitq; se Musicam illam, har-
moniam, splendoremq; coelestem
fuisse pro certo habere; tum ex eo
quo perfusus est horrore, iucundi-
tateque, tum ex vi, qua se impediri
sensit, quo minus ad rem exploran-
dam proficisceretur. Nec dubium,
quin ad Iosephi contemplationem
torum se illud miraculum effude-
rit: nempe ad has spirituales epulas
se vocari, atque hæc coelestia sibi
conuiuia parari sentiebat, cum ab
hominum societate seiunctus no-
ctem illam traducere peroptauit, Et
quidem splendorem inter eius
preces effulsisse nouum non fuit:
nam cum S. Vincentij familiam
regeret adiretque eum, vt fit,

*Splendor
inter e-
ius preces
fulget.*

M 4 cum

cum literis, aut nunciis ianitor, deprehenderetque orantem, sæpe accidit, vt ingenti è cubiculo splendore emicante, percelleretur. Sed per idem tempus, dum à regendi munere vacaret, anno 1576. Sancto Vincentio Piratiningam venit. Eam sedem tum senex regebat Societatis Sacerdos Adamus Gonzalus. Hic quodam die circa auroram, cum intētis in cœlum oculis è specula domus oraret, agmen per cœlum ambulantium prospexit: quinam essent corpora, vmbrae non dignitas tantum ad eius aures vox allabitur dicentis. Pater, pater, ego sum, ora Deum pro me. Erat huic filius in Societate adolescens Bartolomeus nomine, quem ipse matrimonio ante coniunctus susceperat, & grandiam ætate coniugio solutus secum duxerat ad Societatem. Is per id tempus in Bahyensi Collegio doctrinæ studiis occupabatur. Visus est sibi senex filij vocem agnoscere: perturbatus eo viso, cum diluxit penitus Iosephum conuenit; qui, di-

uina

*Pirati-
ninga
Bartolo-
mai Gõ-
zali
mortem
præscit.*

uina prouidentia ad senis in ea con-
sternatione animi solatium videtur
eo venisse. Eum vti hominem rerum
absentium in diuino Spiritu con-
scium rogat, ecquid bene sit Barto-
lomæo? Bene, respondet Iosephus:
neque esse, cur de eo sit sollicitus: ser-
moneque commutato, hominem ab
ea cogitatione ad aliam traducit.
Præterierat ab eo sermone annus,
cum vterque in Ianuariensi Colle-
gio esset, nauis è Bahya eo venit, quæ
certum de Bartolomæi morte nun-
cium attulit. Petiit à Iosepho Ada-
mus, vt ad legitimum sacrificiorum
numerum, quæ pro defunctorum,
Sociorum animabus à Sacerdotibus
singulis in Societate offeruntur, ali-
quid adderet: respondit, se cum vita
excessisset adolescens, quinque
pro illo hostiam salutarem immo-
lasse, neque pluribus sanctam illius
animam indigere, idque se fecisse,
quo tēpore Adamo ipsi visum illud
Piratinæ obiectum est: quod
Iosephus non potuit nisi diuinitus
cognoscere cum ob distantiam lo-
corum:

corum (distat enim Bahya S. Vincetius plus ducentis leucis) & infrequentiam itinerum, non ante eam diem eius rei nuncij peruenerint. Ita & animæ illi consuluit in tēpore, & nuncij acerbitateem prauertere deuitauit.

Fratrem è Societate gratiæ ulcere sanat.
 IN eodem Ianuariensi Collegio Gonzalus Aloysius Societatis frater affectus decumbebat, cui acerbum vlcus infra sinistrum brachium intumuerat, neque remediis multis adhibitis ad suppurationem ueniebat; quin etiam exasperabatur magis, sauo cum cruciatu agrotantis. Accedit Iosephus, manum admouet tumori, signum crucis imprimit, confestim rupta cuti, una cum cruciatu coacta sanies effluit.

Venit Bahyam unius è fratrib. cogitationem nouit.
 Venit Postmodum Bahyam, quo tempore abditam alterius cogitationem se penetrasse declarauit. Frater quidam, qui hominem nunquam viderat, ratus, quod corporis habitudo parum firma, & humilis eius indicabat apparatus, inuitelohospitē, & contēptibilem aduenisse,

hisse, hanc de illo cogitationem
concepit. Quid huc venit iste? neq;
verbum vllum protulit: non fefel-
lit Iosephū illa cogitatio: & cū ad
eius amplexum venisset, maiore
quam cæteros lætitiæ, ac beneuo-
lentiæ significatione illum excepit.
Ita est, inquit, charissime frater, vt
cogitasti: vnus tu omnium de me
optimè iudicasti; quid ego nullius
pretij homuncio huc veni? Percul-
sus ille mirari desuit, cum qualem
virum contempisset, intellexit.

In Bahyensi Collegio is qui co-
quinariam exercebat, patella pis-
ces in cænâ Collegij elixabat, cū-
que decoctis piscibus, patellam ad-
huc bullientem ab igne remoueret,
sinistro casu ius exæstuans, effluens-
que in retrahentem sinistrâ ei ma-
num ambuffit, In illa doloris acer-
bitate forte Iosephus per coquinâ,
transit; fratris videt manum con-
crematam, quam sinistra manu ap-
prehensam, dextera signo cru-
cis signauit illis, subiectis ver-
bis: Sat est; ne doleat am-

M. 6

plus

*Fratris v-
nius è So-
cietate
ambu-
stam ma-
num sa-
nat.*

plius: adinouitque ad ignem, quae temperato cōcepto calore, statim perlanata est.

*Animas
purgato-
rias pœ-
nas do-
lentes au-
dit ad-
iuuat q3.*

Ibidē maioris aliud cōtingit admirationis. Cum longē ab vrbe ad ægroti excipiendam confessionem excurrisset, in reditu nox illum oppressit inter Tapagipam (locus est oblonga cuspide in mare procurrens) & Bahyam: ea cum iter facerent secus stagnum, ingentem rarrū coaxationem, & inter eum strepitum eiulatus ingentes audierit, quasi hominū acerbos cruciatus tolerantium; vsq; eò, vt Patris comit capillus inhorruerit. Metū ponere Pater iubet, substititq; aliquantisper, ac sublatis in coelum oculis: *A Eterne Deus, inquit, quàm magna tua potentia est: propiusque ad stagnum accedens, comitem vna secum genua ponere, & quinquies orationem Dominicam, Angelicamque salutationem pro animabus purgatorias pœnas sustinentibus pronunciare iubet. Qua persoluta prece, cessauit eiulatus, neque inde ampli-*

amplius, cum sapius illac frater idē pertrāsisset, eiusmodi clamores exauditi. Videtur diuina misericordia profundo suæ diuinitatis iudicio animas illas selegisse, quæ ad id tempus sancti viri precibus pœnis illis eximerentur.

*Ægrotos
in ipso
mortis
limine
prædicat
eo morbo
non morituros.*

Idē ad ægrotæ mulieris, ac prope iam depositæ confessionem audiendam extra urbem accersitus, eius maritum qui ad se excipiendum prodierat, obuiū habuit lacrymabundum; cuius per motus dolore, antequam ad ægrotam perueniret, blandē eum consolatus, prædixit periculum præsens euasuram, vixitque postea in annos multos.

Per idem tempus, aut forte ipso prouinciam regente (non enim nisi hoc tempore, aut prouinciæ Præses Bahyæ degere solitus est) Didaci Morini coloni Bahyensis coniux Andrefia Diazia septimum iam mensem vterum gestabat, cum sinistro casu lapsa abortu infantem foeminam emisit. Eo casu male affecta utraque, mater quidem diu male habuit.

buit; infans verò vitæ discrimen a-
diit. Ipsam totamque familiam in-
uisit Iosephus; parentes tenellæ
infantis periculo permoti, cū iam
iam exhalaturā animam videretur
eum rogarunt, vt antequam expia-
ret, eam Baptismi beneficio affice-
ret; honestius fore respōdit, ipsum
in Ecclesia matrice, solemnī appa-
ratu, sacrisq; adhibitis cērimoniis
baptizari: non enim eo tēpore mo-
rituram; neque graue illis esset Ma-
riæ illi nomen imponere, siquidem
ipso Assumptionis Virginis die sa-
cro nata erat; proinde probè illam,
pieque educarent, futurā enim fa-
milix toti non iniucūdx hilaritati:
vndecimū tamen tātū annum exa-
cturam, eodemq; quo in lucem e-
dita est Virginis die sacro ex hac vi-
ta exituram, etsi non in qua vrbe
nata est. Parentes postmodum S. Se-
bastianum se transtulerunt, ibique
puella vndecimo ætatis anno eodē
quo nata est die decessit. Totum id
matris testimonio postea cognitum
est.